

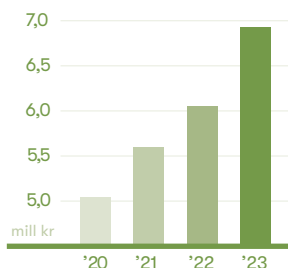
Nortura SA Årsmelding 2023

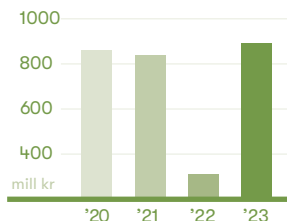
Nortura
bondens selskap

NØKKELTALL

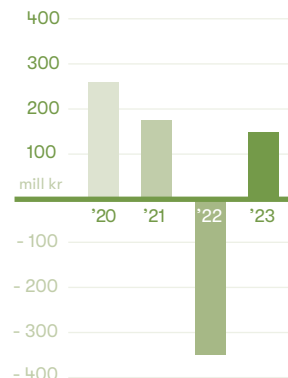
Omsetning per årsverk

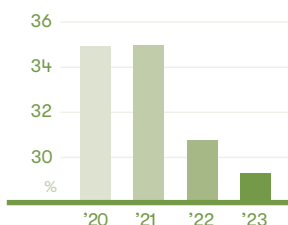
Driftsresultat før av- og nedskrivninger (EBITDA)

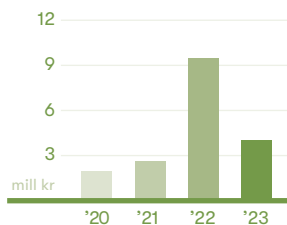
Resultat før etterbetaling / skatt

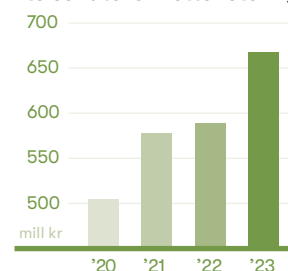
Egenkapitalandel %

Netto rentebærende gjeld / EBITDA

Ytelser utover nettonotering

Tall i millioner kr	2023	2022	2021	2020
Omsetning	30 786	28 390	26 613	24 722
Omsetning per årsverk	6,88	6,12	5,56	5,06
Driftsresultat før av- og nedskrivninger (EBITDA)	868	352	849	858
Driftsresultat (EBIT)	258	-212	261	326
Resultat før etterbetaling / skatt	149	-356	170	265
Totalkapital	10 810	9 854	9 272	9 221
Egenkapital	3 126	3 007	3 289	3 255
Netto rentebærende gjeld	3 477	3 298	2 440	2 203
Egenkapitalandel %	28,9	30,5	35,5	35,3
Totalkapital rentabilitet %	3,2	-1,0	3,9	4,9
Egenkapital rentabilitet %	4,8	-11,3	5,2	8,4
Netto rentebærende gjeld / EBITDA	4,0	9,4	2,9	2,6
Gjeldsgrad	2,4	2,2	1,8	1,8
Ytelser utover nettonotering uten innfrakt og nødslakt, inkl. etterbetaling	663	588	577	504
Tilført kvantum tonn	258 624	260 827	262 925	255 362
Antall aktive eiere med rettigheter	16 000	16 750	17 100	17 300
Antall utførte årsverk Nortura SA (uten innleide)	4 472	4 636	4 789	4 882
Tilstedeværelse %	91,9	91,9	93,5	94,6
H-verdi (fraværsskader pr. million arbeidstimer)	21,2	20	20	19
Antall skader med fravær	158	129	165	177

NØKKELTALL	2
OM NORTURA	4
KONERNLEDELSEN	5
VI PRODUSERER	6
DATTERSELSKAPER	7
FABRIKKER	8
TILLITSVALGTE	9
STYRELEIAR HAR ORDET	10
KONERNSTYRET	12
KONERNSTYRETS BERETNING	13
RESULTATREGNSKAPET	30
BALANSE	31
KONTANTSTRØM	33
NOTER	34
ALTERNATIVE RESULTATMÅL	56
REVISJONSBERETNING	57

Nortura SA

Postboks 360 Økern
0513 Oslo

Telefon: 955 18 000

Fax: 73 56 48 00

E-post: firmapost@nortura.no

Web: www.nortura.no

Utgiver: Nortura SA

Ansvarlig redaktør: Kjell S. Rakkenes

Grafisk design: LKT digital AS

Foto: Pål Engh, Øivind Haug,

Werner Juvik, Josefin Linder

og Røros Tweed

Egg og kjøtt fra den norske bonden

Nortura er bondens selskap og en av Norges største matprodusenter. Vi jobber med norsk egg- og kjøttproduksjon over hele landet, med Gilde og Prior som våre største og mest kjente merkevarer. Nortura er et samvirke, eid av over 16 000 norske bønder. Nortura har fått rollen som markedsregulator for egg og kjøtt i Norge.

Nortura er en fremtidsrettet samvirkebedrift for våre kunder, eiere og ansatte. Vi arbeider målbevisst for å være et bærekraftig, offensivt og attraktivt matvareselskap, som baserer seg på egg og kjøtt fra bønder i hele Norge.

I Nortura jobber vi hver dag for matglede, helse og verdiskaping i bygd og by. Vi har

store og små anlegg i alle landsdeler, der vi tar imot slakt, egg og foredler råvare. I tillegg har vi flere hel- og deleide datterselskaper i Norge, Sverige, Danmark og England. Disse jobber med beslektet næringsvirksomhet, som foredling og salg av restråstoff som ull og skinn fra norske dyr. Datterselskaper bidrar til å utnytte råvarene til fulle i tråd med vår overordnede målsetting.

Nortura er tilstede med et mangfold av råvarer og ferdige produkter både i dagligvare-, industri- og storkjøkkenmarkedet. God dyrevelferd, dyrehelse, trygg mat og klimavennlig produksjon er grunnforutsetninger for vår drift.

Vi skaper store verdier for Norge, omsetter for omlag 30 milliarder kroner årlig og legger igjen flere milliarder kroner til fellesskapet gjennom skatter og avgifter fra ansatte, eiere og underleverandører. Vi sikrer landbruk i hele landet og vi sikrer arbeidsplasser til om lag 4500 ansatte. Dessuten er det vårt ansvar å utvikle næringen i en mer fremtidsrettet og bærekraftig retning, slik at vi fortsetter å skape matglede og store verdier som forblir i Norge.

KONSERNLEDELSEN

Anne Marit Panengstuen
Konsernsjef

Hans Thorn Wittussen
Konserndirektør og visekonsernsjef
Råvare og medlem

Henrik Frisell
Konserndirektør økonomi,
finans, IT og vekst

Lisbeth Svendsen
Konserndirektør
Produksjon

Lars Gunnar Johnsen
Konserndirektør
Rødt kjøtt

Petter Brinchmann
Konserndirektør
Proff og industri
Konstituert konserndirektør -
Hvitt kjøtt, egg og
langtidsholdbart

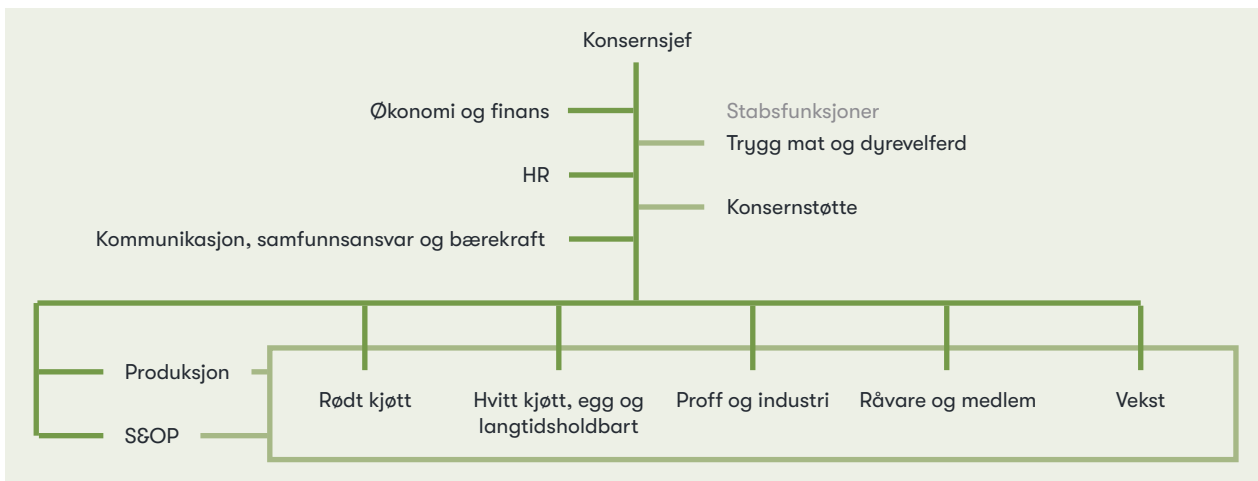
Robert Bekkhus
Konserndirektør
S&OP

Eline Sommerfelt Bårdstu
Konserndirektør
HR

Kjell S. Rakkenes
Konserndirektør strategi,
bærekraft og kommunikasjon

VI PRODUSERER

VÅRE MERKEVARER

Gilde

Gilde er en ledende merkevare innenfor kjøtt i Norge. Vi garanterer at alle Gilde-produkter inneholder 100 prosent norsk kjøtt fra kvalitetssikrede gårdsbruk over hele landet. Gilde har vært et nasjonalt varemerke siden 1964 og har kjøttprodukter av svin, storfe, lam/sau og reinsdyr, og dekker alle døgnets måltider. Produktene er produsert av fagfolk med høy kompetanse etter Gildes strenge kvalitetsstandarder.

PRIOR

PRIOR er en av Norges mest kjente merkevarer, og nærmest synonymt med egg og hvitt kjøtt. PRIOR som merkevare ble etablert i 1977 og i dag tilbyr PRIOR en lang rekke produkter av kylling, kalkun og egg fra norske bønder. PRIOR tilbyr sunn og trygg mat som gir deg gode matopplevelser. PRIOR er alltid godt og gir deg smakfull, sunn, rask og enkel mat i hverdagen.

Andre merkevarer:

Terina, Vilti, Livèche, Tronfjell, Ajour, Matboden. Les mer om disse på nortura.no

Våre markeder

Dagligvare

Norturas merkevarer blir solgt i de fleste av landets dagligvarebutikker. I tillegg produserer Nortura produkter for flere av dagligvarekjedenes egne merkevarer. Våre største kunder er NorgesGruppen, Coop og Rema 1000.

PROFF

Nortura Proff selger våre merkevarer og en rekke spesialprodukter til hoteller, restauranter og kantiner over hele landet, blant annet til Strawberry, Thon Hotels, Reitan Convenience og ISS sine kantiner. De leverer også til offentlig sektor, som Forsvaret og Sykehusinnkjøp.

Industri

Til industrimarkedet selger Nortura i hovedsak råvarer, som videreføres av våre kunder på vei til sluttmarked. Dermed spiser du Norturas råvarer når du er på besøk hos McDonalds, eller kjøper produkter fra Fjordland eller Grilstad.

Norilia

Norilia, Nortura sitt heleide datterselskap, foredler og selger plussprodukter, dvs. de delene av dyret som ikke blir brukt til menneskemat i Norge. Eksempler på produkter er ull, hud og skinn, naturtarm, matspesialiteter som spises i andre land, råvarer til kjæledyrfor, samt ingredienser som fjørfeproteiner og eggeskallmembran. Slik får vi brukt hele dyret og ingenting går til spille.

norilia

Røros Tweed bruker norsk ull fra Norilia.

Norilia AS og Norilia Nordic AS

Omsetning 669 mill.kr.
Antall utførte årsverk 48
Eierandel 100 %

Aktiviteten til Norilia er basert på plussprodukter fra slaktning og nedskjæring på alle dyreslag. Norilia har egen virksomhet på hud, skinn, naturtarm, ull, råstoff til dyrefôr og noen eksportprodukter til mat. Norilia etablerte i 2020 datterselskapet Norilia Nordic AS som har ansvar for kjøp og salg av hud og skinn fra Norden. Rundt 36 prosent av salget er eksporthandel og de viktigste markedene er i Europa og Asia. Hovedkontoret er i Oslo.

NoriDane Foods AS (NOR) og NoriDane Foods AS (DAN)

Omsetning 3 200 mill. kr.
Antall utførte årsverk 44

NoriDane Foods AS (DAN) eies 100 % av NoriDane Foods AS (NOR)

Driver internasjonal handel med kjøttvarer. Det danske selskapet har hovedkontor i København, med avdelingskontorer i Oslo, Polen, Spania, Brasil, Mexico, Kroatia, Hellas, Portugal, Serbia, Makedonia, Tyrkia og Vietnam. Det norske selskapet har hovedkontor i Oslo.

Norfersk AS

Omsetning 2 005 mill. kr.
Antall utførte årsverk 105
Eierandel 100 %

Norfersk AS er utviklet av Nortura og NorgesGruppen for eksklusivt å betjene Meny, Spar og Kiwi med førsteklasses produkter av storfe, svin og lam. Norfersk startet leveranser 3. september 2012.

Norsk Dyremat AS

Omsetning 404 mill. kr.
Antall utførte årsverk 54
Eierandel: 100 %

Driver produksjon og salg av dyremat. Hovedkontoret er i Sirevåg.

Curtis Wool Direct Holdings Ltd

Omsetning 580 mill. kr.
Antall utførte årsverk 134
Eierandel 87,5 %

Driver vasking, foredling og internasjonal handel med ull. Hovedkontoret ligger i Bingley, UK

BioSirk Norge AS

Omsetning 478 mill. kr.
Antall utførte årsverk 71
Eierandel 67 %

Videreforedler biprodukter fra slakterier og skjærebedrifter, kassater og døde dyr. Hovedkontoret ligger på Hamar.

Fjordkjøkken AS

Omsetning 641 mill. kr.
Antall utførte årsverk 133
Eierandel 56,5 %

Driver middagsproduksjon for merkevaren Fjordland. Hovedkontoret ligger på Varhaug i Rogaland.

Rondane Produksjon AS

Omsetning 24 mill. kr.
Antall utførte årsverk 10
Eierandel 60 %

Produserer frysetørret turmat for dagligvaremarkedet. Hovedkontoret ligger på Otta i Innlandet.

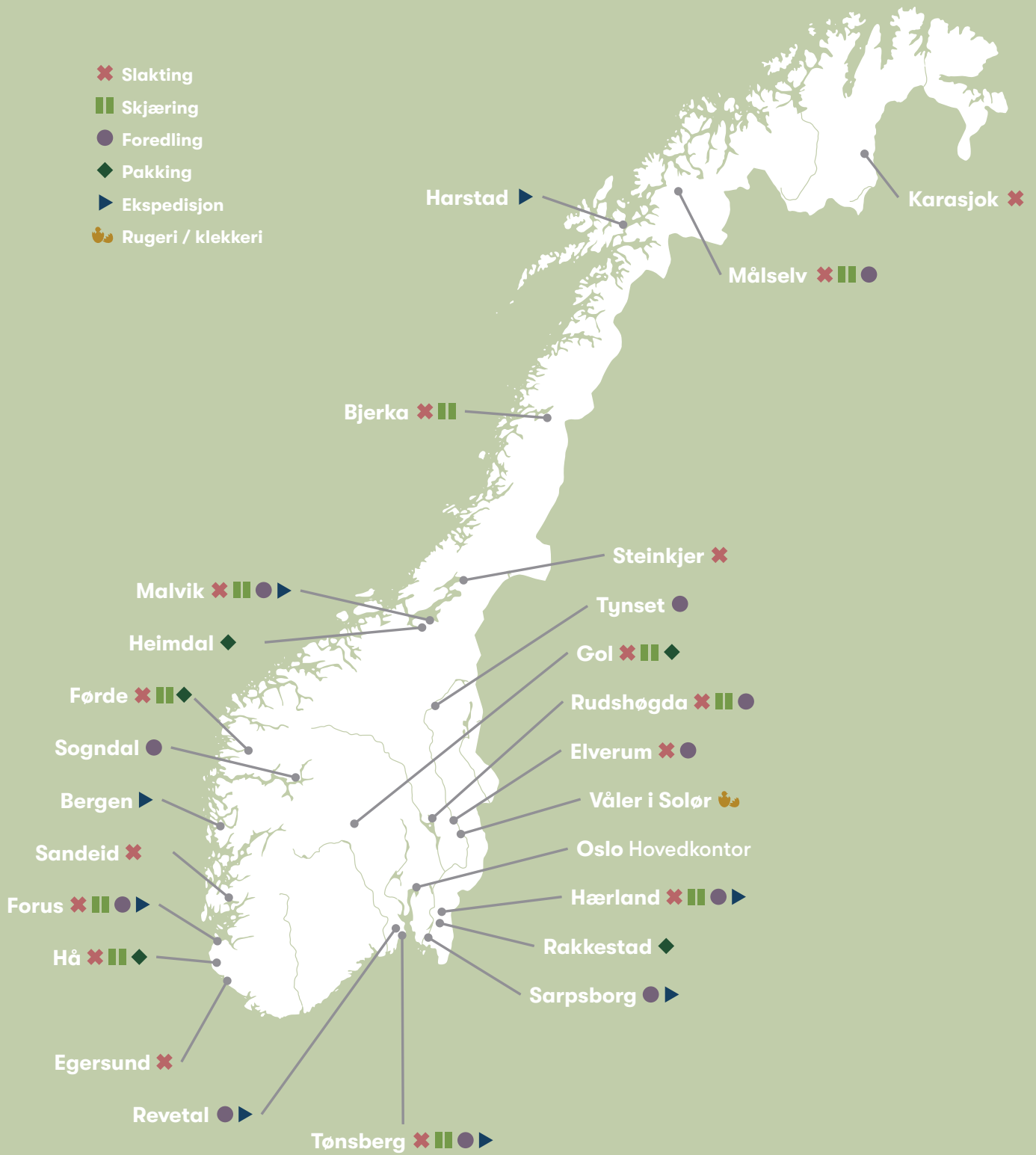
Steinsland & co AS

Omsetning 65 mill. kr.
Antall utførte årsverk 14
Eierandel 67 %

Produserer kyllinger til verpehøns.

Se note 10 for ytterligere informasjon om Norturas datterselskaper.

VI PRODUSERER - NORTURA MORSELSKAP

KONSERNSTYRET NORTURA SA EIERVALGTE

(Trine Hasvang Vaag styreleder til 27.08.23)
Jan Erik Fløtre (styreleder fra 27.8.23)
Bente Borgen
Ole Johs Egeland
Hans Amund Braastad
Tone Steinsland
Merethe Sund
Linda Gjerde Myren
Einar Meisfjord (fast møtende styremedlem fra 1.9.23)
Ivar Strand

ANSATTVALGTE

Kenneth Johansen
Erlend Rønning
Ken Ove Sletthaug
Ronny Aunan
Live Major

KONSERNRÅD

Lidvin Hage
Sjur Aakra
Bjørn Arne Skoglund
Ola Johansen
Lars Morten Rosmo
Tilde Sæther
Åge Andre Brømnes
Tor-Arne Frivold
Else Horge Asplin
Hans Ole Erikstein
Bjørn Magnus Tordhol
Iver Isum

KONTROLLKOMITEEN

Ole Martin Fjeldberg
Jon Egil Grøtvedt
Mari Trosten

VALGKOMITEEN

Borgny Grande
Bent Ove Byberg
Einar Høstbjør
Anita Sæther
Per Heringstad
Anne-Britt Hanstad

FAGUTVALGENE

FAGUTVALG GRIS

Hans Ole Erikstein
Sverre Tjldum
Håvard Knygh
Harald Olav Fosso
Lenita Salte
Kjersti Wold
Per Olav Krekling

FAGUTVALG STORFE

Martin Mæland
Bjarte Myren
Nils Ole Robøle
Sverre Hågbo
Geir Håvard Valstad
Ole Kai Sørbøl

FAGUTVALG SMÅFE

Hans Steinar Staaland
Sunniva Skogan
Bård Tore Berntsen
Wenche E Rustad Wangen
Tor Halvor Mosdøl
Reidar Kallestad

FAGUTVALG EGG

Maria Helliiesen
Andreas Hus
Ole Henrik Berg
Sissel H Johansen
Anders Braa
Iver Isum

FAGUTVALG FJØRFEKJØTT

Kirsten Kvernland
Per Runar Lia
Arthur Knutsen
Tore Rennan
Håkon Andreas Alm
Thor Harald Bjoner
Per Ole Røste
Rune Aas

UNGDOMSUTVALGET NORTURA

(Ungdomsutvalg representanter oppnevnes av RU)

REGION NORD

Mats Holand

REGION MIDT

Marthe Sirvik

REGION AGRO

Vilde Bilstad

REGION VEST:

Andrea Kjelstad

REGION ØST

Embrik Øen

REGION INNLANDET

Martin S Pauseh

ÅRSMØTEUTSENDINGENE APRIL 2023

ORDFØRER/VARAORDFØRER

Sigurd Høyland
Ragnhild Sjørgard (vara)

RU NORD

Sissel Johansen
Jørn Gunnar Ellingsen
Bente Børsheim
Ola Johansen
Håvard Knygh
Sverre Hågbo
Sunniva Skogan
Einar Meisfjord

RU MIDT

Lars Morten Rosmo
Sverre Tjldum
Tilde Sæther
Signe Nordmeland
Tore Rennan
Ivar Wang
Steinar Lium
Jørgen Erik Baumfelder
Per Magnus Borten Moe
Bård Tore Berntsen
Nils H Snevik
Geir Håvard Valstad
Ingunn Oldervik Golmen
Berit Kristin Voll
Ole Per Nøsen
Anders Braa

RU VEST

Lidvin Hage
Bjarte Myren
Harald Olav Fosso
Håkon Olav Lie
Andreas Hus
Reidar Magne Kallestad
Steinar Evebø
Anne Karin Røssbø
Sjur Aakra
Hege Våtevik
Olav Reenskaug Fjærtøft
Ole Bjarne Hovland
Siw Ingunn Hjelle Eide

RU AGRO

Martin Mæland
Kirsten Kvernland
Tor Arne Frivold
Inghild Håverstad
Tor Halvard Mosdøl
Lasse Sagård
Maria Helliiesen
Lenita Salte
Ivar Opsal
Silje-Kristin Bekkeheien
Åge Andre Brømnes
Aanon Midtstue

RU ØST

Else Horge Asplin
Hans O Erikstein
Hans Steinar Staaland
Ole Henrik Berg
Ole Kai Sørbøl
Svein Iver Gjølby
Thor Harald Bjoner
Arthur Knutsen
Harald Lie
Heidi Øen
Ole Kristian Skallerud
Mette Gunnes
Lars Talberg
Harald Bøhnsdalen
Thomas Kjørstad

RU INNLANDET

Hans Arne Krogstie
Wenche E Rustad Wangen
Harald Finden
Bjørn Magnus Tordhol
Mali Hauen
Ragnhild Sjørgard
Johannes Stikkbakke
Tone Maria Økseter
Iver Isum
Haakon Andreas Alm
Nils Ole Robøle
Eivind Wårum
Ole Asbjørn Jacobsen Høst
Kjersti Wold
Ole Simen Baldishol
Ole Kristian Oldre

ANSATTVALGTE

OMRÅDE NORD

Alexander Halseth Roten
Ann Iren Karlsen
Per Kristian Simonsen
Guttorm Jenssen

OMRÅDE VEST

Bjarte Hundvebakke
Per Henning Hovland
Ola Johan Drægni
Kristin Ove Skare

OMRÅDE ØST

Bjørn Hallsteinson Moastuen
Egil Skrindo Nilssen
Kay Andre Jensen
Trond Juliussen

EGG OG FJØRFE

Live Major
Torbjørn Trøen
Bjørn Andre Støldal
Aron Nicolai Sommerset

LO

Irene Åstveit
Roar Viken
Solveig Kyllø
Aina Karlsen

YS

Torbjørn Fevang
Steinar Rottem
Morten Trykstad
Bjørn Gunnar Stalsberg

Ein plan for eit sterkt Nortura

Definisjonen på galskap er å gjera dei same tinga om att og om att, men forventa ulikt resultat. Sitatet kjem frå salige Albert Einstein, og har vore ei rettesnor i strategiarbeidet vi har vore igjennom det siste året.

Fjoråret kan beskrivast som dei fleste år i Nortura; fylt av hendingar. I 2023 har det sanneleg vore motbakkar, men det har og gått vår veg. Det viktigaste for selskapet er at laget av eigarar og tilsette i konsernet har lukkast i å snu eit stort underskot frå 2022 til overskot. Konsernstyret identifiserte tidleg at det var naudsynt med kraftfulle tiltak. Gleda var stor i konsernstyret då vi såg at svaret frå både dykk eigarar og dei tilsette kom med ein gong, og med full kraft. Resultatet er forbetra med ein halv milliard kroner og vi er attende på vegen mot bygginga av eit egg- og kjøtsamvirke for komande generasjonar av bønder og morgondagens forbrukarar.

Mykje dårleg vær og mange forbrukarar med svekka kjøpekraft råka marknaden hardt. Resultatet vart fulle lagre av storfe og gris, og i tillegg for lite egg. Men vi ser lys i tunellen. Produksjonen av egg-, og uttak frå reguleringslagra aukar. Vi skal kome oss igjennom dette.

Ei anna god oppleving frå i fjor er arbeidet som har vore lagt ned knytt til den nye konsernstrategien. For fyrste gong har vi involvert eigarane i ståstadsanalysen. Det starta med krinsane i februar og mars, og har fortsett gjennom året med AU-samling, RU-møter, Konsernråd og ein heil dag i samband med Årsmøtet i april.

Mange meinte den gong at ein slik arbeidsprosess var risikofylt fordi ein måtte dela sensitiv informasjon med mange. For meg har prosessen vore god, og naudsynt fordi vi står ved ein korsveg og må ta nokre viktige val for å sikre ei meir stabil og betre inntening.

Og det er her Einstein kjem inn. Det har vore naudsynt å tenka grundig og nytt slik at ein ikkje gjer meir av det same, og ender opp utan å ha løyst grunnleggande utfordringar.

Nortura må både bli betre på å tjena interessene til dykk som eigarar og bønder som leverer egg og slakt. I tillegg treng vi eit spissa sluttmarknadsselskap som kan krige om kundar på like vilkår som våre konkurrentar.

Difor har styret i Nortura vedtatt å starta ei utgreiing av ei todeling av konsernet med eit samvirkeselskap spissa mot eigarbehova i råvaremarknaden, og eit sluttmarknadsselskap spissa mot behova til kundane.

Vi ser at Nortura er for komplekst og for vanskeleg å styra på ein smidig måte. Ei forenkling av konsernstrukturen vil gjera det mogleg å dyrka spesialiserte kulturar. Det blir mogleg å trimma organisasjonar og kostnadar på ein betre måte, og det blir lettare å måla kor vi tjener gode pengar og kor det er naudsynt med tiltak for å tjena meir.

Målet med dette er at auka inntening og betre tenester til dykk som eigarar og kundane på den andre sida.

Føresetnadane for utgreiinga og ein eventuell ny modell er at medlemmane skal ha full eigarkontroll og styring over konsernet. Samvirkeselskapet skal eiga sluttmarknadsselskapet, på same måte som Nortura SA i dag eig våre viktigaste dotterselskap. Vi vil bruke store deler av 2024 til utgreiinga. OM ein kjem til at ei todeling av konsernet er den beste løysinga, er det Årsmøtet som treff det endelege vedtaket.

Konsernstrategien er omfattande, og inneheld mange tiltak for å finne nye produkt og kanalar for å omsetja dei fantastiske råvarene. Men planen inneheld tiltak og ei målsetting om å styrka driftsresultatet fram mot 2027 og 2030 på ein måte som kan sikra stabile overskot som kan leggja grunnlag for utbetalingar av medlemsutbytte og konkurransekraft i åra som kjem.

Med helsing

Jan Erik Fløtre
Styreleiar

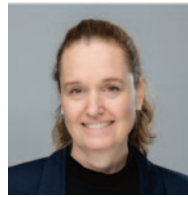
KONSERNSTYRET

Jan Erik Fløtre

Styreleder

Fra Byrkjelo i Vestland.
Styremedlem siden 2017.
Driver med melk, ammeku og kjøttproduksjon på innkjøpt kalv.

Bente Borgen

Fungerende nestleder

Fra Sør-Fron i Innlandet.
Styremedlem siden 2021.
Driver med melkeproduksjon.

Merethe Sund

Fra Sømna i Nordland.
Styremedlem fra 2017.
Driver med kombinertbesetning svin og melkeproduksjon.

Ole Johs Egeland

Fra Spydeberg i Østfold.
Ble valgt inn i konsernstyret i 2022.
Egeland driver med slaktekylling, and, korn og skog.

Hans Amund Braastad

Fra Fåvang i Innlandet.
Styremedlem siden 2020.
Driver med melk- og storfekjøtt og sau og vært gardbruker siden 1998.

Tone Steinsland

Fra Bryne i Rogaland.
Styremedlem fra 2019.
Driver med rugeri og oppdrett av kyllinger til verpehøner.

Linda Gjerde Myren

Fra Valldal i Møre og Romsdal.
Ble valgt inn i konsernstyret i 2022, driver som svin-, storfe-, og småfeprodusent.

Ivar Strand

Fra Snåsa i Trøndelag.
Styremedlem siden 2023, driver med melk-, kjøtt- og kornproduksjon.

Einar Meisfjord

Fra Leirfjord på Helgeland.
Styremedlem siden 2023.
Driver med melkeproduksjon på storfe.

Kenneth Johansen

Fra Sarpsborg i Østfold.
Styremedlem siden 2015.
Ansatt ved Nortura Sarpsborg
Konserntillitsvalgt for de LO-organiserte i Nortura.

Live Major

Styremedlem siden 2023, har også vært i konsernstyret som ansatte-representant i perioden 2009-2016. Har jobbet i Prior siden 2002. Ansatt ved Nortura Hærland.

Erlend Rønning

Fra Trondheim i Trøndelag.
Styremedlem siden 2017.
Hovedtillitsvalgt for YS.
Ansatt ved Nortura salg.

Ken Ove Sletthaug

Fra Sandnes i Rogaland.
Styremedlem siden 2006.
Ansatt ved Nortura Forus.

Ronny Aunan

Fra Steinkjer i Trøndelag.
Styremedlem siden 2019.
Hovedtillitsvalgt for NNN i Region-Nord.
Ansatt ved Nortura Steinkjer.

RESULTATUTVIKLING

Årsresultatet er klart forbedret sammenliknet med et svakt 2022. Tiltak som ble iverksatt for å forbedre resultatet har hatt god effekt, men resultatnivået er fortsatt for svakt for den langsiktige utviklingen av konsernet.

Det har derfor vært arbeidet gjennom hele 2023 med en langsiktig strategi for å styrke lønnsomhet og konkurransekraft. En ny strategi er vedtatt av konsernstyret og har som målsetting å forenkle selskapet, vokse inn i nye områder nært knyttet til kjernevirksomheten, og redusere kostnader for å styrke lønnsomheten.

Driftsresultat før avskrivninger (EBITDA) ble 868 millioner kroner, som er en økning på 516 millioner kroner sammenlignet med 2022. Datterselskapenes samlede EBITDA ble 408 millioner i 2023, noe som er en forbedring på 51 millioner fra 2022. Datterselskapene Norilia, Fjordkjøkken, Curtis Wool, Norsk Dyremat, og Hå Rugeri økte EBITDA mot 2022, mens Biosirk Norge og Norfersk, er av de selskapene med betyding, som gir et lavere EBITDA resultat enn i 2022.

Gjeldsbetjeningsevnen, målt ved justert netto rentebærende gjeld dividert med EBITDA, er styrket fra 9,37 i 2022 til 4,01 i 2023. Hensyntas engangseffekter og 50 prosent egenkapitaleffekt av Norturas to subordinerte hybride obligasjonslån, er nøkkeltallet 3,42 for 2023. Nøkkeltallet er noe høyere enn Norturas målsetting på maks 3,0.

Det er fortsatt et høyt prisnivå for flere av de viktigste innsatsfaktorene i produksjonen, men indekningen av kostnadsnivået er klart forbedret gjennom 2023.

Utfordringer i primærproduksjonen knyttet til tørke på forsommeren og flom på sensommeren, førte til unormalt høye slaktekvantumer av storfe. I kombinasjon med svakere etterspørsel av helt slakt fra industrikunder, har det gitt en betydelig overproduksjon.

Også for svin har vi opplevd et mettet marked, særlig på produkter av sideflesk. Dette har medført lavere marginer.

2023 har vært preget av reallønnsnedgang og svekket kjøpekraft for mange i samfunnet. Nortura har som følge av dette erfart noe nedgang i markedsandelene i dagligvaremarkedet.

Nedgang i markedsandeler har gitt lavere produksjonsvolumer, og dette har gitt en mindre kostnadseffektiv produksjon. Tiltakene som har vært iverksatt har vært viktig for å motvirke disse effektene, samtidig som de ikke kompenserer fullt for dette.

En viktig milepæl ble nådd da den nye skjærelinja for svin i Tønsberg ble åpnet 21. september. Denne gir betydelige muligheter framover. Skalafordelene vil gi store kostnadsbesparelser, ny teknologi vil gi bedre presisjon i planlegging og styring av produksjonen, mindre transport og mindre håndtering gir bedret utbytte og kvalitet. Nortura er svært optimistiske med tanke på virkningene dette gir på framtidig konkurransekraft.

Ny konsernstrategi for 2024-2027

Nortura har gjennom hele 2023 arbeidet med utvikling av en ny konsernstrategi. Målet med strategien er styrket lønnsomhet, styrket fokus på våre to primærmarkeder og en betydelig forenkling av selskapet.

Samfunnet og forbrukerne stiller nye krav til maten vi produserer og hvordan vi utnytter bondens råvarer til fulle. Kundene i dagligvare-, industri- og serveringsmarkedet opplever tøffere konkurranse enn noen gang. De trenger agile leverandører som tilbyr nye produkter og løsninger som bidrar til å skille dem fra konkurrentene og gir konkurransekraft. Medlemmene til Nortura trenger et markedsorientert selskap som leverer gode slakteritjenester og kan produsere gode og forutsigbare utbytter.

Strategiprojektet har involvert eierne i hele 2023 gjennom krets-møter, AU, konsernråd, regionråd og årsmøtet. Det ble etablert en felles styringsgruppe mellom styret og konsernledelsen. Ledere og nøkkelpersoner i konsernet har bidratt i arbeidet med ny konsernstrategi.

Høyteknologisk i Tønsberg

Etter flere år med utbygging og oppgradering kunne Nortura Tønsberg endelig åpne det som er Norges største industrielle satsing på svin. Det nye anlegget har kapasitet til å håndtere større volum enn tidligere, og samtidig er det blitt et moderne kjøttforedlingsanlegg.

Nye Nortura Tønsberg består av både ny slakteavdeling og ny skjæreavdeling. Slakteavdelingen ble åpnet i september 2022, og med ferdigstillingen av ny skjæreavdeling fullføres utbyggingen som er en hjørnestein i den nye industristrukturen i Nortura.

Vellykket industriprosjekt på Rudshøgda

Norturas anlegg på Rudshøgda er betydelig oppgradert etter mer enn to års arbeid med utbygging og modernisering. Samling av storfe på ett anlegg har både gitt bærekraftgevinster og en langt mer effektiv drift. Resultatene er bedre enn prognosene tilsa.

Oppgraderingene av Nortura Rudshøgda og Tønsberg er en del av femårsplanen «Ny Helhetlig Industristruktur» som skal gjøre Nortura mer lønnsomt og bærekraftig.

Rekordmange NM medaljer

Nortura hanket inn hele 24 medaljer og en norgesmestertittel i norgesmesterskapet i kjøttprodukter i 2023. Totalt fikk selskapet en NM-tittel og ni gullmedaljer. Nesten halvparten av alle påmeldte produkter fikk medalje. Det er ny «personlig rekord» for Nortura i et norgesmesterskap.

Dialogmøter om egg og kjøtt

I arbeidet med Norturas bærekraftstrategi samler konsernet en rekke viktige aktører i samfunnsdebatten om bærekraft og mat. Gjennom en serie med dialogmøter ber vi om innspill til valg og

prioriteringer. Slik skal Nortura stå bedre rustet til å finne stabile og bærekraftige løsninger for fremtidens kjøtt- og eggproduksjon.

Møtene har blitt meget populære og i 2023 deltok flere hundre av de mest sentrale aktørene i offentligheten rundt eggets og kjøttets plass i et bærekraftig kosthold.

Det ble arrangert tre dialogmøter i 2023. I det siste møtet før jul la Nortura for første gang frem komplette livssyklusanalyser for alle våre produksjoner. Analysene, som er utarbeidet av forskningsinstitusjonen Norsus og NMBU, viser at produksjonen av norsk egg og kjøtt er mer klimavennlig enn i mange andre land.

Okseforsøket på Mære

Nortura gjennomførte i 2023 et forsøk med metanhemmere ved føring av okser på Mære Landbruksskole i Trøndelag. Forsøket er et samarbeid mellom Nortura, Mære Landbruksskole, NMBU og andre sentrale organisasjoner i jordbruket. Prosjektet fikk økonomisk støtte fra NorgesGruppens bærekraftfond Handle og Sparebank 1 Stiftelsen i Midt-Norge.

Forskere ved NMBU analyserer resultatene fra forsøket og vil publisere dem våren 2024.

Målet nådd – åtte år før fristen

I 2017 inngikk Nortura og en rekke andre bedrifter fra matbransjen en samarbeidsavtale med myndighetene om reduksjon av matsvinn. Med det forpliktet Nortura seg til å halvere matsvinnet i virksomheten innen 2030. Nortura har siden den gang redusert matsvinnet årlig, og oppnådde i 2022 en reduksjon på 52 prosent sammenlignet med 2017. Matsvinnet i 2022 utgjorde 0,54 prosent av Norturas totale matproduksjon.

Målet er derfor nådd – åtte år før fristen fra myndighetene.

Bedre dyrevelferd for Gris

Nortura har i samarbeid med NMBU, Fjøs-systemer og NorgesGruppens bærekraftfond Handle, gjennomført et prosjekt for å kartlegge hvordan endringer av driftsbygning kan styrke dyrevelferden for gris. Prosjektet har som mål å gi mer kunnskap om hvordan endringer i eksisterende driftsbygninger kan gi grisen økte muligheter for naturlig adferd.

Elektrisk i Tønsberg

Nortura satte høsten 2023 nye elektriske lastebiler i transport mellom anleggene på Malvik, Rudshøgda og Tønsberg. Sammen med det norske transportkonsernet Litra AS, tar selskapet i bruk verdens to første lastebiler med en batterikapasitet på 1000 kWh. Nortura har fra før dyretransportbiler som kjører på biodiesel i Rogaland.

Besparelser og varmepumpe i Sarpsborg

Bedre utnyttelse av spillvarme fra kjølelagre vil gi Nortura Sarpsborg besparelser innen energi. En ny varmepumpe vil overføre spillvarme fra en del av anlegget til et annet og bidra

med oppvarming av bygninger og vann. Tiltaket bidrar til en mer bærekraftig fabrikkdrift og vil gi en besparelse på tre millioner kWh per år.

Nidaros Egg etablert

Nortura har etablert datterselskapet Nidaros Egg for å sikre oppdrett av unghøner til produsenter i Trøndelag.

Norge har i dag få oppdrettere av unghøner og disse har en geografisk konsentrasjon rundt Rogaland, Østlandet og Trøndelag. Selskapet skal sikre leveranser av unghøner til konsumeggprodusenter i regionen.

Avvikler kyllingproduksjon i Midt-Norge

Konsernstyret vedtok i juni 2023 en omstillingsplan for industri- og produsentstrukturen for kylling. Planen innebærer at Nortura trer ut av avtalen med Ytterøykylling om bygging av et felles slakteri på Røra. Samtidig vil Nortura starte et arbeid med gradvis omstilling av kyllingprodusentene i Midt-Norge.

Bakgrunnen for beslutningen er den kraftige sentraliseringen i næringen hvor konkurrenter har etablert en sentralisert og mer kostnadseffektiv industri- og produsentstruktur enn Nortura.

Slutt på avlaving av hanekyllinger

Som første eggleverandør i Norden har Nortura investert i teknologi for kjønnsortering av rugeegg. Målet er å avslutte dagens praksis med avlaving av hanekyllinger og etablere en ny standard for eggproduksjon i Norge.

Økt tempo for sakterevoksende kylling

Nortura har produsert og solgt sakterevoksende kylling i nær 15 år til restaurant- og serveringsmarkedet gjennom Liveche-produktet. Sammen med vår største kunde, NorgesGruppen, er det besluttet å utvide denne produksjonen også til dagligvaremarkedet.

Som følge av endringer i markedet er det nå behov for å forsere innføringen av kyllinghybrider som vokser saktere. Nortura arbeider nå helhetlig med dette prosjektet, for å løse utfordringer knyttet til skalering, matforsyningsberedskap, produsentøkonomi og industriell lønnsomhet.

BÆREKRAFT OG YTRE MILJØ

Som en av Norges største matprodusenter og en av de største landbruksaktørene, er bidrag til matsikkerhet i Norge Norturas viktigste samfunnsoppdrag. Samtidig må maten produseres på naturens premisser og med utgangspunkt i norsk klima og geografiske forutsetninger.

Nortura har etablert en vesentlighetsanalyse for morselskapet. Analysen dokumenterer de viktigste påvirkningene Norturas matproduksjon har på det ytre miljø innen klima, naturmangfold, økosystemer, naturressursforvaltning, avfall og matsvinn.

Nortura har i 2023 engasjert NORSUS, Norsk Institutt for bærekraftsforskning, for å lage livsløpsanalyser for norsk husdyrproduksjon. Resultater av analyser ble brukt for å beregne hvor stor andel «innkjøpt kjøtt og egg» har i Nortura sitt klimaregnskap. Det viser at mer enn 97 prosent av utslippene er knyttet til produksjon av kjøtt og egg på gården.

Bærekraftstrategien er basert på funn fra vesentlighetsanalysen og er i tråd med FN's ti prinsipper for ansvarlig næringsliv og 17 mål for bærekraftig utvikling.

Nortura startet i 2023 arbeidet med å tilpasse oss nye regler for rapportering av bærekraft. Bærekraftsrapporterings direktivet - Corporate Sustainability Reporting Directive, (CSRD) - trådte i kraft i EU januar 2023 og erstatter gjeldende regler - Non-Financial Reporting Directive (NFRD) - fra og med januar 2024 i Norge.

Nortura vil være pålagt å rapportere under CSRD-regelverket fra og med finansåret 2025.

Noen eksempler på arbeidet med målrealisering:

- **Mål:** Utfasing av fossil energi på våre produksjonsanlegg: Alle våre anlegg skal være 100 prosent fossilfrie innen 2027.
Tiltak:
 - ✓ Fra juni 2023 utnytter Nortura Sarpsborg overskuddsvarme fra kjøling for å varme opp anlegget.
 - ✓ Spekemat fra Nortura Tynset produseres nå med fossilfri energi.
 - ✓ Modernisering av Nortura Rudshøgda gir bedre HMS for ansatte og redusert forbruk av plast og fossil energi.
- **Mål:** Effektivisering av transport for å redusere klimabelastning: Nortura skal redusere utslipp fra transport med 80 prosent innen 2030.
Tiltak:
 - ✓ Denne høsten har vi satt inn to nye elektriske lastebiler i transport mellom anleggene på Malvik, Rudshøgda og Tønsberg.
- **Mål:** 30 prosent reduksjon i metanutslipp fra våre drøvtyggere (per kg kjøtt) innen 2030.
Tiltak:
 - ✓ Fra mai til september 2023 har 34 okser deltatt i Norges første forskningsprosjekt på kjøtt med redusert klimaavtrykk. Prosjektet er et samarbeid med Mære Landbruksskole hvor metanhemmere 3-NOP ble tilsatt i før. Vi venter de første resultatene i løpet av 2024.

Konsernsjef i Nortura Anne Marit Panengstuen og konsernsjef i Litra Vegard Narmo på avdukingen av vår første helelektriske lastebil.

Sikre ansvarlig og bærekraftig produksjon.

- **Mål:** Redusere matsvinn fra egne anlegg med 80 prosent.

Tiltak:

- ✓ Nytt anlegg på Nortura Tønsberg: Med ny maskinpark og styring, har vi nå mulighet til å utnytte svineråstoffet på en langt bedre måte og øke effektiviteten i skjæring og pakking, samt minimere matsvinn.

- **Mål:** Det skal jobbes kontinuerlig med reduksjon av emballasjemengde.

Tiltak:

- ✓ Produktnyheter har fått emballasje lagd av kartong i stedet for metallbokser. Bytte av materialet har redusert klimagassutslippene for denne emballasje med 80 prosent.
- ✓ Nortura vant Grønt Punkt Norge Plastløfteprisen for tiltakene som er gjennomført for å redusere mengden plast, øke bruken av resirkulert plast og designe emballasjen for gjenvinning.

Vi viser til Norturas bærekraftsrapport for grundigere gjennomgang av mål, resultater og tiltak på dette området. Rapporten publiseres medio april 2024 og er basert på rapporteringsstandarden Global Reporting Initiative (GRI).

EIERSTYRING

Nortura SA er et samvirkeforetak eid av 16 000 kjøtt- og eggprodusenter i hele Norge. Styring og ledelse av foretaket baseres på demokratisk organisering med tilhørende vedtekter, instruksjoner og styrings- og rapporteringssystemer. Dette sikrer at lovverk, standarder og egne etiske retningslinjer blir etterlevd.

Konsernstyret består av 14 medlemmer. Ni medlemsvalgte og fem ansattvalgte. Ved årsskiftet besto konsernstyret av ni menn og fem kvinner. Styret har i 2023 gjennomført 24 styremøter.

Representasjon fra kretsene til de seks regionutvalgene, og fra regionutvalgene til årsmøtet, baseres på en beregningsnøkkel der antall medlemmer teller 50 prosent og levert tonnasje til Nortura teller 50 prosent.

Nortura har et Konsernråd som består av konsernstyret samt ledere og nestledere i de seks regionutvalgene. I tillegg møter lederne i fagutvalgene med tale- og forslagsrett. Også leder og nestleder i valgkomiteen, samt leder i kontrollkomiteen, har møterett i konsernrådet.

Prinsipper for eierstyring og ledelse

Medlemmene i Nortura SA produserer slakt, egg, ull og livdyr, og omsetter sin produksjon gjennom Nortura SA i samsvar med vedtektene. Nortura er organisert med 138 medlemskretser som skal ha minimum ett medlemsmøte per år. Her blir virksomheten presentert og medlemmene drøfter utvikling, utfordringer og framtidsutsikter. Kretsmøtene velger ledelse og valgkomité for sine kretser, samt kretsenes utsendinger til regionutvalget (RU).

Regionutvalgene møtes minst to ganger i året. Representanter fra konsernstyret og administrasjonen deltar på disse møtene. Regionutvalgene oppsummerer kretsenes behandling og drøftinger av årsmelding, regnskap og selskapets utvikling. I 2023 har utforming av konsernets nye strategi vært et sentralt tema på både vår- og høstmøtet. Regionutvalgene velger ledelse og valgkomité for regionen, samt regionens utsendinger til årsmøtet i Nortura SA.

Årsmøtet er foretakets øverste organ og består av 80 eiervalgte utsendinger pluss styret, ordfører og varaordfører. I tillegg møter ansattvalgte utsendinger i henhold til avtale mellom foretaket og de ansattes organisasjoner. Til sammen teller årsmøtet 120 utsendinger. Årsmøtet velger ordfører for årsmøtet, medlemsvalgte styremedlemmer, valgkomité og kontrollkomité. Årsmøtet fastsetter også honorarer og godtgjørelser for tillitsvalgte på bakgrunn av innstilling fra valgkomiteen. Årsmøtet 2023 ble arrangert på Lillestrøm 18. og 19. april.

Nortura SA baserer sin virksomhet på norsk samvirkelov, de internasjonale samvirkeprinsippene og landbrukets tradisjon. Selskapets etiske retningslinjer forutsetter at alle lover, forskrifter, bransjenormer og god praksis etterleves. Det er etablert styreinstruks, fullmaktstrukturer, rapporteringsrutiner og etiske retningslinjer. Årsrapporter, delårsrapporter, samfunnsrapporter og annen informasjon er tilgjengelig på foretakets hjemmeside. I tillegg sendes jevnlig informasjon i ulike digitale kanaler til tillitsvalgte og alle eiere.

Årsmøtet behandler styrets årsmelding og regnskap og vedtar disponering av årsresultatet. Rammene for dette defineres av vedtektenes § 22 *Årsmøtets oppgaver*.

Medlemmene i Nortura SA har like rettigheter og plikter. Medlemskapet i Nortura SA er knyttet til fullt innbetalt andelsinnskudd på kr 12 000. I tillegg er det krav om at medlemmet har hatt leveranse til Nortura minst ett av de to siste regnskapsår og at den vedtektsfestede leveringsplikten er oppfylt.

Styret har rutiner for evaluering av eget arbeid og kompetanse. Revisjons- og risikoutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret i Nortura SA, med formål å føre uavhengig kontroll med selskapets finansielle rapportering og kontrollsystemer. Hvert halvår gjennomgår revisjons- og risikoutvalget virksomhetens viktigste risikoområder og internkontroll. Eventuelle funn rapporteres til styret. Ved behov kan slike gjennomganger foretas hyppigere. Kommunikasjon med eiere og kreditorer ivaretas gjennom års- og delårs rapportering. Nortura sine hjemmesider på

nortura.no er vår hovedkanal til investorer og kunder. Kommunikasjonen med eierne foregår i dag i hovedsak digitalt i en rekke kanaler, men Norturas faste side i Bondebladet er fortsatt en viktig kanal.

Revisor fremlegger hvert år hovedtrekkene i en plan for gjennomføring av revisjonsarbeidet for revisjons- og risikoutvalget. Revisor orienterer revisjons- og risikoutvalget, konsernstyret samt kontrollkomiteen om resultatene fra revisjonen.

Revisjons- og risikoutvalget gir innstilling ved valg av revisor til styret. Revisor deltar i revisjonsutvalgsmøte og konsernstyremøte der årsregnskapet blir gjennomgått. I tillegg har revisor årlig møte med konsernstyret uten at administrasjonen er til stede.

Organisasjonsprosess

Styret vedtok i januar 2023 en gjennomgang av Norturas eierorganisering der målsettingen var å optimalisere eiermodellen for å håndtere de utfordringene og mulighetene selskapet står overfor de neste årene.

Styret oppnevnte samtidig et organisasjonsutvalg bestående av tillitsvalgte fra alle tre nivå i organisasjonen. I løpet av året har organisasjonsutvalget i tett samspill med kretsene, utarbeidet forslag til ny eiermodell. Styret behandlet forslaget i desember og vil legge fram forslaget med nødvendige vedtektsendringer til beslutning på årsmøtet 2024. Hvis forslaget blir vedtatt, blir ny modell innført i 2025.

NORTURA PRODUKSJON

Hovedprioriteringene i 2023 har vært arbeidet med kontinuerlig forbedring, kostnader, HMS, dyrevelferd, kvalitet, medarbeiderutvikling, industristruktur, smart teknologi og bærekraft.

Styrking av opplæringsprogrammer, organisatoriske forsterkninger og prosessforbedringer har gitt betydelige forbedringer i kvalitets- og dyrevelferdsarbeidet i 2023. Det stimuleres til en åpenhetskultur hvor en strukturert arbeider med å finne grunnleggende årsaker til avvik og feil. Dette har gitt svært gode resultater. Det viser de uavhengige og uanmeldte revisjonene innenfor dyrevelferd og kvalitet som ble gjennomført i 2023.

Selv om det jobbes mye og godt for å redusere sykefravær og skader, har vi dessverre ikke nådd målene som er satt. Redusert sykefravær er en prioritert arbeidsoppgave. Vi endrer arbeidsformen noe, men opprettholder prioriteringen også i 2024.

Forretningsområdet har etablert prosjektet «Produksjonsløftet», som er et strukturert forbedringsprogram med konkrete målsatte gevinster. Alle anlegg er omfattet, og det er etablert et trenings- og skoleringsopplegg for å sikre gjennomføring og forankring.

Ekstra forbedringsarbeid og støtte er gjennomført på Nortura Hærland og Nortura Malvik.

Forbedringsarbeidet er helt nødvendig for å styrke konkurransekraft, samt sørge for en smidig organisasjon som er i stand til å håndtere uforutsette hendelser.

På vei inn i høysesong for slakting av småfe i fjor, ble Nortura Gol rammet av den kraftige flommen. Flomsikringstiltakene var ikke tilstrekkelige, slik at store vannmasser trengte inn i anlegget og satte det ut av drift. Gode rutiner og en formidabel innsats fra ansatte gjorde at man lykkes med å få anlegget raskt tilbake i drift, slik at småfeslaktingen på Gol ble gjennomført uten store forstyrrelser.

Mer konkurransekraft i industrien

Et nøkkelprosjekt i Norturas nye helhetlige industristruktur har vært byggingen av et moderne anlegg for skjæring av gris i Tønsberg. Dette ble åpnet i august 2023. Dette vil gi betydelige kostnadsbesparelser som bidrar til styrket konkurransekraft for Gilde og øvrige produkter av svin.

Nortura Produksjon jobber systematisk med medarbeiderutvikling, særlig innenfor moderne operatørvedlikehold. Dette er viktig i en tid hvor ny teknologi blir benyttet i produksjonen. Dette bidrar til faglig utvikling, og ikke minst økt ytelse i produksjonsprosessene og færre tilfeller med stopp i produksjonen. Medarbeidere utvikler sin kompetanse i tillegg til at maskiner og utstyr får en høyere oppetid. Sømløs samhandling mellom fagarbeidere og avanserte teknologiske løsninger er en prioritert arbeidsoppgave for å realisere potensielle gevinster som følge av ny teknologi.

Det er gjennom 2023 gjort tiltak for å styrke den fysiske og digitale sikringen av anleggene våre. Med en mer sentralisert industristruktur kreves det nye tiltak for å forebygge og forhindre langvarig driftsstans. Videreutvikling av tiltak, beredskapsplaner, trening av medarbeidere, samt årvåkenhet er viktig for å ivareta et sterkt og riktig dimensjonert industrivern.

Ekstraordinære tiltak ved rugeriet for slaktekylling på Våler, som følge av at dyresykdom reduserte leveransene av norske rugeegg, ble avsluttet i første kvartal 2023. De tre siste kvartalene har rugeriet levert i tråd med etterspørselen og med stabile og gode kvaliteter. Det har vært svært få reklamasjoner på daggamle kyllinger i 2023.

Rugeriet for foreldredyr produserer nå to saktevoksende kyllinghybrider, samt den ordinære Ross 308. Fra før klekket man den saktevoksende hybrid Ranger Gold. I 2023 fikk rugeriet tilført hybrid Ranger Classic.

KJØTT- OG EGGMARKEDET I NORGE: MARKEDSREGULERING OG TOTALMARKEDET

Nortura er markedsregulator for egg og kjøtt. Ansvaret er gitt Nortura av myndighetene og jordbruket for å bidra til å sikre forsyning av egg og kjøtt til det norske markedet. Markedsreguleringen innebærer en mottakspått med ansvar for å tilby slakteritjenester til husdyrprodusenter i hele Norge. I ansvaret ligger det også en forsyningsplikt som innebærer at markedsaktører som trenger egg og kjøtt for sin virksomhet skal sikres forsyninger av dette på konkurransemessig like vilkår som Nortura.

Nortura Totalmarked, som er adskilt fra den kommersielle virksomheten, har det operative ansvaret for å foreslå og gjennomføre reguleringstiltak og andre oppgaver som tilfaller markedsregulator. Foreslåtte reguleringstiltak besluttes av Omsetningsrådet, som består av representanter for landbruket, industrien og handelen.

I kjøtt- og eggmarkedet har det, som for resten av økonomien, vært store svingninger de siste årene. Pandemien bidro til unormalt høy etterspørsel etter norsk kjøtt og egg, men ettersom grensehandel og feriereiser til utlandet gradvis tok seg opp gjennom 2022, falt salget tilbake til om lag nivået før pandemien. I 2023 førte høy prisvekst og økende renter til at de fleste forbrukere fikk svakere økonomi – noe som bidro til redusert slutt salg av kjøtt. Salget av egg, som en relativt billig proteinkilde, har økt mer enn befolkningsveksten det siste året.

I 2023 var salget av helt slakt av storfe, svin, sau og lam i Norge seks prosent lavere enn i 2022, mens salget av egg var én prosent høyere.

Kjøtt- og eggmarkedet i 2023 (Totalmarked)

	Produksjon			Engrossalg		
	Tilførsler	23/22	Import	Salg	23/22	Balanse
Storfe/kalv	90 300	98	10 300	98 100	95	+2 500
Lam	17 300	95	1 250	18 400	97	+ 100
Sau	4 800	97		4 400	89	+ 350
Gris	131 600	99	900	129 100	94	+3 400
Egg	65 600	100	600	66 200	101	0
Kylling	107 100	102	700			
Kalkun	8 600	103				

Endelige tall fra direktoratet var ikke klare på publiseringstidspunktet. For oppdaterte tall se: <https://totalmarked.nortura.no/marked/kjott-og-eggmarkedet-i-tall/>

Storfe

Produksjonen av storfekjøtt ble redusert med to prosent i 2023 sammenlignet med året før, og ved inngangen av 2023 lå det rundt 4900 tonn storfe på reguleringslageret. Industri- og handelsaktører kjøpte mindre enn forventet fra reguleringslageret første del av 2023, noe som innebar en økning i lagerbeholdningen.

På grunn av kraftig tørke, flom og fôrmangel ble flere bønder enn normalt nødt til å slakte unormalt mange storfe. Kombinert med nedgang i salget av helt slakt, økte reguleringslageret og var ved utgangen av 2024 7400 tonn.

Aktører i markedet har utnyttet importkvotene, men det har ikke forekommet import til nedsatt toll.

Nortura økte gjennomsnittlig engrospris på storfe med 3,50 kr/kg i 1. halvår 2023, men på grunn av fallende salg ble engrosprisen redusert med 4 kr/kg fra 21. august og ut året.

Gris

Salget av helt slakt til industrien var ned seks prosent sammenlignet med året før. Samtidig var produksjonen av svinekjøtt cirka én prosent lavere enn året før. Dette resulterte i at utgående beholdning på reguleringslager i 2023 endte på 3 600 tonn, kraftig opp fra 230 tonn som var beholdningen inn i året.

Nortura økte gjennomsnittlig engrospris med 4,20 kr/kg, men på grunn av fallende salg ble engrosprisen redusert med 0,80 kr/kg fra 21. august og ut året.

Lam

Det var ingen beholdning av lam på reguleringslager ved inngangen til 2023. Produksjonen av lam i 2023 var fem prosent lavere enn året før, mens salget var tre prosent ned. Ved utgangen av året var reguleringslageret på vel 100 tonn.

Nortura økte gjennomsnittlig engrospris med 4,50 kr/kg i 2023.

Egg

Produksjonen av egg var uendret fra 2023, mens salget økte med én prosent. Det resulterte i noen perioder med knapphet. Dette ble forsterket av at industriaktører som vanligvis importerer egg, skalerte ned importen på grunn av svak kronekurs og utbrudd av salmonella og fugleinfluenza i Europa.

Myndighetene innførte administrativt nedsatt toll til industrien for å avhjelpe situasjonen.

Nortura økte gjennomsnittlig engrospris med 2,00 kr/kg kilo i 2023.

Prisuttak

Prisuttakene traff godt i forhold til forutsetningene både for lam og egg. For storfe og gris ble prisuttaket lavere enn planlagt, hovedsakelig på grunn av den ekstraordinære prisreduksjonen fra 21. august.

RÅVARE OG MEDLEM – TILFØRSLER TIL NORTURA

Forretningsområdet Råvare og medlem har ansvaret for tilførselene av rødt kjøtt fra dagens medlemmer og nye medlemmer. Videre har området ansvaret for rådgivning i husdyrproduksjon ovenfor medlemmene, omsetning av levende dyr (livdyr) mellom medlemmene, medlemssenter (callsenter), inntransport av slaktedyr til våre slakterier, avregning alle dyreslag, medlemsdemokratiet og utvikling av digitale løsninger ovenfor medlemmer.

Det er høy konkurranse i tilførselsmarkedet, samtidig som det er en betydelig ubalanse mellom tilbud og etterspørsel både for gris og storfe. Norturas markedsandel blant kjøtt- og eggprodusentene er relativt stabil. Utviklingen for gris er stabil, mens tilbakegangen for storfe i 2023 må ses i sammenheng med tilsvarende framgang i 2022. For småfe er det en mindre tilbakegang.

Tilførsel tonn	2023	2022
Gris	78 459	79 301
Storfe/kalv	61 118	63 681
Småfe	14 094	14 984
Egg	46 723	46 703
Kyling	48 852	49 960
Kalkun/gourmethøne	9 378	9 198

Skjæring tonn	2023	2022
Gris	49 387	54 473
Storfe/kalv	32 348	34 181
Småfe	9 200	9 864
Totalt	90 935	98 518

Bøndernes innmeldingstjeneste for liv- og slaktedy, Min Side, ble alvorlig skadet under dataangrepet i 2021. En helt ny tjeneste måtte utvikles, og arbeidet med etableringen av en ny tjeneste har hatt høy prioritet i 2023. Det er lansert en lang rekke tjenester og ny funksjonalitet i den nye innmeldingsløsningen både for slakte- og livdyr, samt for egg og fjørfekontrollene.

Målinger viser at 86,5 prosent av innmeldingene til slakt skjer gjennom nye Min Side. Dette er klart mer enn i den gamle løsningen, der 63 prosent ble innmeldt gjennom Min Side. For livdyrtjenestene er tilsvarende tall om lag 56 prosent. Arbeidet med å lansere gjenstående tjenester og videreutvikle lanserte tjenester videreføres i 2024.

Det har vært svært høy aktivitet igjennom hele året med rådgivningsbesøk, oppfølging av MKI og dyrevelferd, fremskaffe slaktedata og informasjon som produsentene trenger i påvente av videreutviklingen av Min Side.

Det er gjennomført flere arrangementer, deriblant fjøsåpninger, fagmøter, medlemsmøter, Lam 2023 og Storfe 2023.

Interessen for og deltagelsen på så vel tradisjonelle fysiske møter som digitale møter er god. I tillegg til ordinær aktivitet, har ansatte i tilførsel og rådgivning bistått transportplanlegging og medlems-senteret i perioder med stor ubalanse mellom tilførsel og salg, deriblant bistått i arbeidet med skyving av storfe.

Også i 2023 har vi hatt en betydelig innsats for å bidra til god dyrevelferd hos våre leverandører og sikre dyrevelferden under transport inn til slakteriene. Vi har jobbet systematisk og grundig med innspill til regjeringens arbeid med ny Dyrevelferdsmelding. Arbeidet med å utvikle «Dyrevelferdsprogram» (DVP) på småfe er gjennomført sammen med de øvrige i bransjen, og implementering startet opp i november 2023.

Det ble planlagt og transportert inn 215 823 storfe, 916 884 gris og 697 942 småfe til slakting i 2023.

Det er høy aktivitet og engasjement i våre kanaler på Facebook og Instagram. Sosiale medier har blitt en viktig dialogkanal til medlemmene. Vi viderefører samtidig aktiviteten i tradisjonelle kanaler som Bondebladet, eierbrev og medlemsiden på internett.

Storfe

For Storfe er tilførselene redusert med 2 563 tonn. Dette skyldes slaktning av færre dyr i 2023 sammenlignet med 2022.

Småfe

Tilførselene av lam i september var lavere enn prognosert og året før. Det ga en markedsdekning på ca. 80 prosent fram til uke 41. De reduserte tilførselene ga utfordringer for riktig bemanning av slakte- og skjærelinjene. Kundene ønsker tilgang på mer ferske lam i starten av sesong. Det settes inn tiltak for å bidra til dette.

Nortura slaktet færre lam sammenlignet med året før. Gjennomsnittsvekten var omtrent lik (+ 0,01 kg) sammenlignet med 2022. Kvaliteten på lam er fortsatt i positiv utvikling. Samlet slaktevolum gikk totalt ned med om lag 885 tonn

Gris

Nortura har slaktet 945 774 slaktegris i 2023 og det er 6 924 flere sammenlignet med året før. Gjennomsnittsvekten på slaktegris har vært stabil rundt 83,6 kg. Totalt har Nortura slaktet 842 tonn mindre gris i 2023 enn året før.

Kylling og Kalkun

Tilførselene av kylling i 2023 var 1 946 tonn lavere enn i 2022. Kalkun har i 2023 økt med 13 tonn sammenlignet med 2022. Tilførselene av

fjørfekjøtt er markeds- og kontraktstyrt, og innveide volum påvirkes og styres etter løpende markedsbehov og lager.

MERKEVARE OG SALG

Dagligvaremarkedet

MARKEDET

2023 var et år preget av store prisøkninger på mat og med tilsvarende høyt fokus på prisene både hos forbrukere og dagligvarekjeder.

54 prosent av befolkningen svarte i september 2023 at prisstigningen på varer og tjenester har påvirket egen økonomi i stor grad. Dette er en økning på syv prosentpoeng fra samme undersøkelse året før (Opinion). I den samme undersøkelsen svarte folk at det som særlig var blitt viktigere, er prisene, gode tilbud og EMV. Det er videre verdt å merke seg at flere også svarte at utvalget av sunne produkter er blitt viktigere enn før.

På rapporteringstidspunktet foreligger det ikke offisielle tall for dagligvaremarkedet for hele 2023. For siste rullerende år per uke 42, hadde dagligvaremarkedet økt med 6,2 prosent i verdi, men gått tilbake 1,8 prosent i volum (Nielsen IQ).

GILDE

Gilde er en av Norges sterkeste merkevarer. I YouGov Brand Index september 2023 endte Gilde på andreplass blant de sterkeste merkevarene i matkategorien og på 10. plass i alle kategorier og bransjer sett under ett.

Utvikling markedsandeler* Gilde 2023

Varegruppe	Markedsandel %	Endring %
Pølser	60,3	-0,5
Bacon	45,1	+1,6
Ferskt kjøttpålegg	40,0	-2,1
Fersk postei	35,4	+1,7
Ferskt formet bearbeidet kjøtt	30,3	+1,3
Dydfryst bearbeidet kjøtt	26,9	-5,5
Spekepølse	21,6	+0,2
Ferskt rent kjøtt	18,3	-1,5
Ferske deiger / farser	17,7	+0,7
Spekemat	12,6	-1,0

*) markedsandelene er uttrykt i omsetningsverdi

Utvikling markedsandeler* Prior 2023

Varegruppe	Markedsandel %	Endring %
Egg	34,8	-3,8
Fersk fjærkre	29,0	+0,1
Ferskt kjøttpålegg	9,5	-0,1
Pølser	8,2	-0,3
Ferskt formet bearbeidet kjøtt	4,6	-1,1
Ferske deiger / farser	1,9	+0,4
Bacon	1,9	0,0
Fersk postei	1,8	-0,1

*) markedsandelene er uttrykt i omsetningsverdi. Tallene inkluderer Kyllinggården.

Gilde har i 2023 introdusert et nytt reklamekonsept «alltid norsk», der Gilde-bønder fra ulike deler av landet formidler at kjøttet de leverer alltid er norsk. Dette har bidratt til at stadig flere nå vet at Gilde kun har norsk kjøtt og at over halvparten av Norges befolkning har Gilde som sitt favorittmerke for kjøtt og kjøttvarer (Ipsos, Q4 2023). Gilde blir også i større grad enn før oppfattet å være et bærekraftig merke, og gikk opp fra 40. plass i 2022 til 21. plass i 2023 på Sustainable Brand Index sin måling av Norges mest bærekraftige merker på tvers av alle bransjer.

På tross av den sterkt økende priskonkurransen i et marked med synkende volumer, opprettholdt Gilde markedsandelene i starten av 2023. Gilde tapte imidlertid markedsandeler til EMV ut over året. For hele 2023 hadde Gilde en nedgang på 0,5 prosentpoeng i verdiandel på kjøttvarer.

PRIOR

Priors posisjon hos det norske folk er svært sterk. Omtrent halvparten av befolkningen har Prior som sitt favorittmerke på egg, kylling- og kalkunkjøtt. I YouGovs FMCG ranking ble Prior rangert på 4. plass blant alle matmerkene i Norge.

I 2023 har Prior lansert et nytt reklamekonsept «alltid godt» med fokus på at Prior alltid smaker godt, og der Prior blir plassert inn i mange av de vanligste spisesituasjonene som til hverdagsmiddagen og på matpakken. Kampanjen har gitt resultater blant annet i form av styrking av Priors posisjon særlig på god smak, men også på høy kvalitet, norsk, bærekraft og god dyrevelferd (Ipsos, Q4 2023).

Prior er også påvirket av det økende prisfokuset i markedet og har i 2023 tapt markedsandeler til EMV på egg. På kjøttvarer har Prior derimot økt verdiandelen med 0,1 prosentpoeng på tross av økt konkurranse fra EMV. I tillegg til reklameinnsatsen for Priors hvitt kjøtt-produkter gjennom året, hjelpes Prior fortsatt av den langsiktige trenden med at flere velger hvitt kjøtt fremfor rødt.

Prior/Nortura har i 2023 tatt flere viktige strategiske valg som vil styrke Prior på dyrevelferd og bærekraft. Som første egleleverandør i Norden har Nortura investert i teknologi for kjønnssortering av rugeegg med mål om å etablere en ny standard for eggproduksjon i Norge.

LANGTIDSHOLDBARE PRODUKTER

Langtidsholdbare produkter inngår som en del av forretningsområdet Hvitt kjøtt, Egg og Langtidsholdbare produkter i Nortura. Produktene markedsføres under merkevarene Prior, Gilde, VILTi og Snurring. Sortimentet består av hermetiserte produkter pakket i miljøvennlig Tetra Recart emballasje, i tillegg til frysetørket mat.

I 2023 lanserte Nortura fire nyheter i Tetra-emballasje, to komplette retter med nøkkelhull og to varianter innen hermetisk kjøtt. 2023 ble likevel et krevende år med markant redusert salg.

Nortura økte likevel verdiandelen sin med 0,5 prosentpoeng i 2023 i et synkende marked for langtidsholdbare middagsretter/kjøtt.

Nortura PROFF

I 2023 har gjentatte rentehevinger og ekstremvær bidratt til et utfordrende år for serveringsbransjen. Nortura PROFF har allikevel klart å levere solide resultater. Salget i volum er noe under 2022, men med en mer bærekraftig inntjening. Hovedgrunnen til lavere volum er tap av noen posisjoner på egg. Salget har vært særlig godt i store kundesegmenter som offentlig sektor, kantiner, hotell og restaurant.

Nye Konsepter

Nye Konsepter jobber strategisk for å realisere Norturas muligheter innenfor nye salgskanaler, netthandel og matkasser. Nye Konsepter har hatt nok et år med solide resultater. I 2023 har vi hatt en sterk vekst for både Gilde- og Prior-porteføljen.

Nortura Industrisalg

Nortura Industrisalg er kommersielt ansvarlig for salg av råvarer inn til norsk matvareindustri. Industrisalg har levert solide resultater i 2023, og har gjennom året landet viktige forhandlinger, som sikrer langsiktig avsetning.

JURIDISKE PROSESSER

Nortura har for tiden ingen pågående rettsprosesser, utover en arbeidsrettssak knyttet til påstått gjengjeldelse som følge av varsling. Denne saken ble behandlet av Høyesterett i desember 2023, og skal behandles på nytt av lagmannsretten ut fra den korrigerte rettsforståelsen som Høyesterett har lagt til grunn. Saken innebærer ingen betydelige økonomiske konsekvenser for Nortura.

Ingen andre selskaper i Nortura-konsernet er for tiden involvert i pågående rettsvister, men datterselskapet NoriDane Foods AS har varslet krav mot staten som følge av at enkelte importkvoter som selskapet kjøpte i 2022 ble trukket tilbake som følge av feil hos myndighetene.

Nortura besluttet sommeren 2023 å gradvis utfase sin kyllingproduksjon i Midt-Norge frem mot utgangen av 2026. Dette innebar samtidig at det var uten hensikt, både for Nortura og Ytterøkylling, å fortsette samarbeidet om bygging av nytt felles kyllingslakteri på Røra. Ytterøkylling har varslet et erstatningskrav

mot Nortura som følge av dette, men det er ikke anlagt søksmål. Nortura bestrider at det foreligger ansvarsgrunnlag. Dersom partene ikke blir enige gjennom forhandlinger kan det oppstå rettslig tvist.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Det fysiske arbeidsmiljøet i Nortura innebærer for mange i produksjon bruk av kniv, sag og andre farlige verktøy og maskiner, tunge arbeidsstillinger og eksponering for kjemiske og biologiske risikofaktorer. Samtidig kan vi i andre forretningsområder for eksempel være eksponert for håndtering av ville dyr og trakassering i dialog med eksterne.

I 2023 hadde vi i Nortura 248 personskader, hvor av 158 medførte sykefravær. Sykefraværet i Nortura endte på på 8,1%.

Opplæring: Over hundre nye verneombud, tillitsvalgte og ledere har gjennomgått lovpålagt 40-timers HMS-kurs som arrangeres av Norturas Bedriftshelsetjeneste.

Det har blitt arrangert kurs i risikovurdering for HMS-koordinatører og hovedverneombud, lansert flere e-læringskurs i HMS og gjennomført Webinar i HMS-verktøyet «Samtalen om Sikkerhet».

Læring fra uønskede hendelser: Totalt er 5 663 uønskede hendelser rapportert inn og behandlet med tiltak for å hindre gjentakelse. Videre er 248 avvik registrert på interne HMS-revisjoner. I tillegg kommer avvik og tiltak etter vernerunder som gjennomføres avdelingsvis annenhver måned.

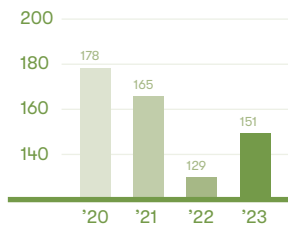
Konserntiltak: I tillegg til mange gode lokale tiltak er det også gjennomført risikoreduserende tiltak på konsernnivå, blant annet ved styrt avvikling av håndtering av storfe med vide horn. Nye konserninstruksjoner og konsernkampanjer er gjennomført og internasjonale merkedager som Verdensdagen for sikkerhet og arbeidshelse og Verdensdagen for psykisk helse er markert. Nortura har også lansert ny plan for Inkluderende Arbeidsliv som legger føringer for aktiviteter innenfor helsefremmende og forebyggende arbeid, samt arbeid med oppfølging av ansatte med helseplager, med mål om å øke tilstedeværelsen.

Vi har det best når alle er på jobb

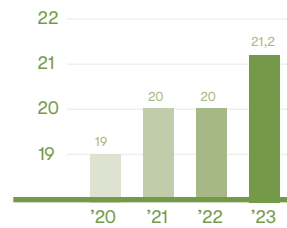
Nortura er en IA-bedrift og vi arbeider svært målrettet med forebyggende og helsefremmende arbeid. Samtidig har 2023 vært et år preget av et høyt fravær, og da spesielt langtidsfravær. Det er derfor iverksatt forsterket arbeid med sykefravær. Alle ledere med personalansvar skal gjennom et kompetansehevende tiltak for å bli enda tryggere i hvordan Nortura følger opp medarbeidere både

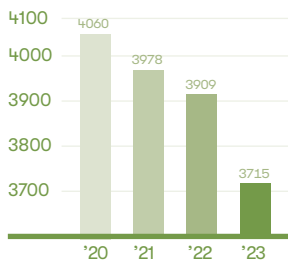
Antall personskader med fravær Nortura morselskap

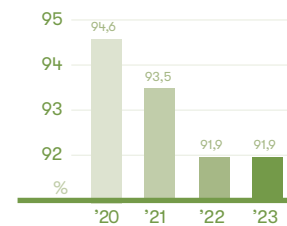
H-verdi Nortura morselskap

Antall utførte årsverk Nortura morselskap (uten inneleide)

Tilstedeværelse - % Nortura morselskap

forebyggende og når fraværet er et faktum. Dette innebærer for eksempel å identifisere alternative oppgaver som kan utføres dersom man ikke kan utføre ordinære arbeidsoppgaver. Å ha rullering mellom arbeidsoppgavene er også et forebyggende tiltak. I tillegg skal ledere bli tryggere i hvordan de skal følge opp medarbeidere som har et fravær, for å sammen finne løsninger for hvordan medarbeider kan komme tilbake i jobb.

Gjennom medarbeiderundersøkelsen i 2023 ble alle aspekter ved den ansattes psykososiale arbeidsmiljø kartlagt, og ledere og medarbeidere i hele konsernet arbeidet med tiltak for å bedre arbeidsmiljøet der det var avdekket behov for det. I tillegg har HMS-revisjoner i 2023 hatt et spesielt fokus på det psykososiale arbeidsmiljøet.

Medarbeiderutvikling gjennom kontinuerlig forbedring

I Nortura Produksjon er det stort fokus på kontinuerlig forbedring som arbeidsmetode. Her skal alle fabrikker sette seg sitt potensiale. Flere av de største fabrikkene våre har i 2023 startet et arbeid kalt «Produksjonsløftet». Dette vil rulleres videre ut i 2024. Alle medarbeidere og ledere involveres i arbeidet med å forbedre måten vi arbeider på, og gjennom dette skape økonomiske forbedringer, og også forbedringer i arbeidsform, som igjen gir bedre helse for våre medarbeidere.

Rekruttering og opplæring av medarbeidere på Norges største skjærelinje

Sommeren 2023 åpnet ny skjærelinje på Nortura sin fabrikk i Tønsberg. Dette markerer en viktig milepæl i et stort endrings-

prosjekt som blant annet inkluderer innføring av ny teknologi, en økning av volum og antall medarbeidere.

Likestilling og mangfold

Nortura er en flerkulturell arbeidsplass med medarbeidere fra om lag 70 ulike nasjoner. Rundt 25 prosent av medarbeiderne har sin opprinnelse fra andre land enn Norge. Nortura er derfor bevisst de språk- og kulturutfordringer som dette kan medføre, og en rekke initiativ og tiltak er gjennomført lokalt ved de enkelte fabrikkene og enheter for å tilpasse arbeidsplassen til medarbeidere med ulike bakgrunn.

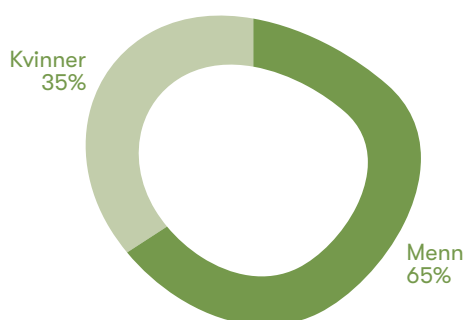
Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen viser at våre ansatte har et engasjement for virksomheten, og at Nortura har et helsefremmende og godt psykososialt arbeidsmiljø. Medarbeiderne rapporterer om en god ledelseskultur og et positivt samarbeidsklima.

Det er ikke registrert større utfordringer med diskriminering grunnet religion, seksuell legning eller etnisitet på arbeidsplassen. Nortura har innført tiltak for konflikthåndtering og etablert klare varslingsrutiner for alle medarbeidere.

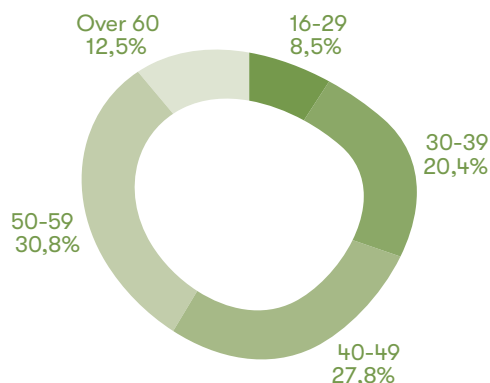
Norturas aktive holdning til mangfold ble i 2023 blant annet synliggjort under Pride-uken, hvor alle Nortura sine lokasjoner hadde Pride – flagget synlig. Nortura deltok også i Pridemarkeringen i Oslo Sentrum sammen med Norges Bygdeungdomslag.

83 prosent av Norturas ansatte er direkte knyttet til forretningsområde Produksjon, mens 17 prosent er funksjonærer knyttet til

Kjønnsfordeling personal

Aldersfordeling personal

konsernets øvrige forretningsområder og stabsfunksjoner. Ni prosent av de ansatte er ledere med personalansvar på ulike nivåer.

Kjønnsfordelingen i Nortura er 35 prosent kvinner og 65 prosent menn. For ledere med personalansvar er fordelingen 34 prosent kvinner og 66 prosent menn. Konsernledelsen består av 40 prosent kvinner og 60 prosent menn.

Det ble i 2023 avviklet 3 793 dager med foreldrepermisjon for kvinnelige ansatte (44 prosent) og 4 916 dager for mannlige ansatte (56 prosent) i Nortura SA.

Nortura hadde ved årsskiftet 568 midlertidige ansatte, hvorav 37,5 prosent var kvinner og 62,5 prosent menn. Tilsvarende tall for totalt 306 deltidsstillinger er 54 prosent kvinner og 46 prosent menn. Deltidsgraden (gjennomsnittlig stillingsprosent) er på 97,96 for kvinner og 98 for menn. Antall innleide utgjorde i 2023 376,8 årsverk.

Den primære årsaken til bruk av midlertidig arbeidskraft og deltidsansatte i Nortura, er betydelige svingninger i aktiviteten som følge av sesongmessige variasjoner i både råvaretilførsel og etterspørsel. Vårt overordnede prinsipp er likevel ansettelse i hundre prosent faste stillinger, men en del medarbeidere er innvilget deltid etter eget ønske.

Nortura jobber for at kjønn ikke skal være en faktor i fastsettelse av lønn, og avtalt lønn for kvinner utgjør i dag 100,12 prosent av snittlønn i Nortura SA. For kvinnelige ledere er den 99,5 prosent og for kvinnelige funksjonærer 95,1 prosent.

Den gjennomsnittlige avtalte lønnen i Nortura er på 564.382. For ansatte i produksjon er den avtalte snittlønnen på 484.687, men her vil akkorder og produksjonsbonuser komme i tillegg. For funksjonærer er snittlønnen 769.725, og for ledere 915.295.

Nortura jobber kontinuerlig med å sikre at vi ivaretar og fremmer grunnleggende menneske- og arbeidsrettigheter gjennom vår verdikjede. Les mer om dette ved å gå inn på nortura.no og søk på Åpenhetsloven.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAP

Fortsatt drift

I årsregnskapet er forutsetningen om fortsatt drift lagt til grunn, da det foreligger etter styrets vurdering ikke forhold som tilsier noe annet.

Konsernets driftsinntekter ble 30,8 milliarder kroner i 2023, en økning på 2,2 milliarder kroner, eller 8,7 prosent mot 2022. Morselskapets eksterne inntekter øker med 1,6 milliarder, 7,7 prosent, mens Norfersk AS, Noridane Foods AS, Norsk Dyremat AS, Prima Slakt, Curtis Wool og Norilia også hadde vekst. I morselskapet bidrar alle kanaler – dagligvare, storkjøkken og industri – med økte salgsinntekter som følge av prisøkninger. Salgvolumet er ned i alle markeder. Norturas merkevarers verdiandel i dagligvaremarkedet hadde en nedgang i 2023.

Konsernets driftsresultat før avskrivninger (EBITDA) i 2023 ble 868 millioner kroner, en økning på 516 millioner kroner mot 2022. Justert for engangseffekter er EBITDA styrket med 584 millioner kroner mot året før.

Avskrivninger på varige driftsmidler ble 22 millioner kroner høyere enn i 2022, mens avskrivninger på immaterielle eiendeler og goodwill ble 27 millioner kroner høyere enn i 2022.

Driftsresultatet (EBIT) i 2023 ble 258 millioner kroner, en økning på 470 millioner kroner mot 2022.

Netto finansposter viste en kostnad på 110 millioner kroner, mot 144 millioner kroner året før. Gjennomsnittlig rentesats på innlån var 6,23 prosent. Gjeldsnivået er noe økt som følge av høyere investeringer og økt arbeidskapital. Gjennomsnittlig innlånsrente er økt, særlig som følge av høyere rentenivå i markedet.

Resultat før skatt ble 149 millioner kroner mot -356 millioner kroner for 2022.

Balansen

Sum eiendeler er økt med 956 millioner kroner mot 2022. Høyere varebeholdning, økt arbeidskapital og økt kontantbeholdning trekker opp.

Styrets forslag til disponering av resultatet gir en egenkapitalandel for konsernet på 29 prosent, en reduksjon på 1,5 prosentpoeng mot 2022. Det er iverksatt en kraftfull tiltakspakke fra 2022 som har gitt en beregnet virkning på 580 mill.kr i 2023. Nortura har hatt lempning i krav til finansielle nøkkeltall („covenants“) gjennom 2023, som har blitt overholdt. For 2024 gjelder ordinære krav til nøkkeltallene (Henvisning note 20).

Refinansieringsrisiko

For å eliminere refinansieringsrisiko ved låneforfall, samt finansieringsbehov i utenlandsk valuta, er det etablert komiterte

bilaterale lånerammer hos anerkjente banker på til sammen 1 500 millioner kroner, hvorav 500 millioner kroner er øremerket toppfinansieringsdekning for Markedslageret for kjøtt. De ordinære rammene var ikke benyttet ved årsskiftet, mens rammen for toppfinansiering av Markedsreguleringslageret for kjøtt var trukket opp med 330 millioner kroner. Rammene vil kunne dekke aktuelle låneforfall, samt eventuelle ekstraordinære likviditetsbehov som påregnelig vil kunne oppstå i et industriselskap med Norturas virksomhet og omfang. Se for øvrig årsregnskapets note 20.

Kredittrisiko

Gjennom konsentrasjonen i dagligvarehandelen har Nortura etter hvert langt færre, men større debitorer i konsernets største markedssegment. Betalingsevnen vurderes som god, noe som har vært synliggjort gjennom svært små tap gjennom flere år. Bruk av fordringskreditt, der fakturaer selges til en finansiell

mill. kr.	2023	2022	Endring
EBITDA	868	352	516
Restrukturerings- og juridiske engangskostnader	20	56	-36
Gevinstrealisering og andre engangskostnader	15	-88	103
Justert EBITDA	903	320	583

tredjepart, gjør at Nortura er beskyttet mot kredittap ved betalingsmislighold for gjennomførte salg. Risikoen er noe større i industrimarkedet og på tilgodehavender på omsetning (livdyr) til eierens egen produksjon. For industrimarkedet er kredittforsikring etablert for en betydelig del av kundeporteføljen. I livdyrmarkedet er det mange små aktører slik at risikoen samlet sett er beskjeden. Nortura har garantiforpliktelser i forbindelse med driftskredittordningen i landbruket hvor andelen av innvilget kreditt ved utgangen av 2022 var på 358 millioner kroner.

Renterisiko

Norturas rentebærende gjeld er hovedsakelig knyttet opp mot flytende rente (NIBOR) og er dermed eksponert for endringer i kortsiktige rentenivå. For å redusere denne risikoen er rentesikrings-

policyen at omtrent halvparten av rentebærende gjeld skal være sikret med fastrente. Rentesikringspolicyen er å sikre omtrent 50 prosent av rentebærende gjeld mot rentesvingninger, med gjennomsnittlig rentebindingstid på tre til seks år. Ved årsskiftet var 1 650 millioner kroner knyttet til det langsiktige rentenivået gjennom rentebytteavtaler (swaps), med løpetid fra under ett til seks og et halvt år. I tillegg var 350 millioner kroner sikret ved fastrenteobligasjon, med rentebinding i tre og et halvt år, og til sammen 32,5 millioner kroner sikret ved to fastrentelån hos Innovasjon Norge, med rentebinding i ett og to år.

Valutarisiko

Konsernet er eksponert mot valutasvingninger knyttet til investeringer i virksomhet i Storbritannia, Danmark og Sverige, internasjonal handel, samt innkjøp med oppgjør i utenlandsk

valuta. Konsernet benytter valutabytteavtaler mot britiske pund samt en rente- og valutabytteavtale mot danske kroner for å sikre vesentlige balanseeksponeringer, og valutaterminer/-opsjoner for eksponering mot kontantstrømeeksponering, med formål å redusere valutarisikoen for konsernet.

Ansvarsforsikring for styret og ledelsen

Nortura har tegnet styre- og ledelsesforsikring som dekker ansvarsforhold som følge av utøvelsen av deres verv. Forsikringen dekker sikredes personlige erstatningsansvar for formueskade på grunnlag av uaktsomhet i egenskap av stilling eller verv i sikret selskap.

Styret foreslår følgende disponering av årets resultat:

Overføres til medlemskapitalkonto	75 000
Overføres til/fra fond for vurderingsforskjeller	8 428
Overføres etterbetalingsfond	28 045
Sum disponert	111 473

I styret for Nortura SA

Oslo, 13. februar 2024

Jan Erik Fløtre

Jan Erik Fløtre
Styreleder

Bente Borgen

Bente Borgen
Fungerende nestleder

Anne M. Panerogstuen

Anne Marit Panerogstuen
Konsernsjef

Merethe Sund

Merethe Sund

Linda Gjerde Myren

Linda Gjerde Myren

Hans Amund Braastad

Hans Amund Braastad

Tone Steinsland

Tone Steinsland

Ole Johs Egeland

Ole Johs Egeland

Ivar Strand

Ivar Strand

Einar Meisfjord

Einar Meisfjord

Kenneth Johansen

Kenneth Johansen

Ken Ove Sletthaug

Ken Ove Sletthaug

Erlend Rønning

Erlend Rønning

Live Major

Live Major

Ronny Aunan

Ronny Aunan

RESULTAT

Driftsinntekter	Tall i 1 000 kr Note	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Salgsinntekt	2	27 563 631	25 336 954	20 614 969	19 166 769
Annen driftsinntekt	2,3	3 222 358	3 053 199	3 112 320	2 916 013
Sum driftsinntekter		30 785 989	28 390 153	23 727 289	22 082 782
Driftskostnader					
Varekostnad	14	22 442 332	20 617 317	17 292 373	16 110 925
Lønnskostnad	4	4 234 659	4 131 702	3 580 069	3 554 286
Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	8,9	596 193	544 308	456 055	411 496
Nedskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	8,9	13 210	16 907	13 210	16 907
Annen driftskostnad	5,6,8	3 241 414	3 292 203	2 396 074	2 423 583
Sum driftskostnader		30 527 809	28 602 437	23 737 783	22 517 196
Driftsresultat		258 181	-212 284	-10 494	-434 415
Finansinntekter og finanskostnader					
Resultat fra investering i datterselskap	10			176 744	96 626
Resultat fra investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	11	173 405	49 685	177 638	50 343
Annen finansinntekt	6	68 630	35 928	57 070	30 849
Annen finanskostnad	6	351 589	229 153	321 703	215 041
Netto finansposter		-109 555	-143 540	89 750	-37 223
Ordinært resultat før etterbetaling og skattekostnad		148 626	-355 824	79 256	-471 637
Skattekostnad	7	14 814	-80 284	-32 216	-116 499
ÅRSRESULTAT	16	133 812	-275 540	111 473	-355 138
Minoritetens andel av årsresultatet	16	46 756	42 787		
Styret foreslår følgende disponering av årets resultat:					
Overføres til medlemskapitalkonto				75 000	0
Overføres til/fra fond for vurderingsforskjeller				8 428	16 959
Overføres etterbetalingsfond				28 045	0
Overføres til/fra annen egenkapital				0	-372 097
Sum disponert				111 473	-355 138

BALANSE - EIENDELER

ANLEGGSMIDLER	Tall i 1 000 kr	Konsern	Konsern	Morselskap	Morselskap
Immaterielle eiendeler	Note	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Utsatt skattefordel	7	523 684	485 083	477 383	434 783
System og rettigheter	9	908 027	940 694	905 943	939 605
Goodwill	9	58 389	70 932	0	0
Sum immaterielle eiendeler		1 490 100	1 496 709	1 383 326	1 374 388
Varige driftsmidler					
Bygninger, tomt og annen fast eiendom	8	1 969 771	1 976 483	1 495 024	1 514 594
Maskiner og anlegg	8	1 129 495	1 036 253	835 144	739 344
Driftsløsøre, inventar o.l.	8	63 148	83 614	43 065	69 664
Sum varige driftsmidler		3 162 414	3 096 350	2 373 232	2 323 602
Finansielle anleggsmidler					
Investeringer i datterselskap	10	0	0	1 005 373	978 053
Lån til foretak i samme konsern	10,13	0	0	70 941	63 379
Investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	11	309 232	292 730	293 739	281 898
Lån til tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	11,13	6 000	22 474	6 000	22 474
Investeringer i aksjer og andeler	12	7 883	7 374	4 201	4 201
Innskudd i pensjonskasse	17	530 550	530 550	530 550	530 550
Pensjonsmidler	17	65	626	0	0
Andre langsiktige fordringer	13	14 719	14 224	11 843	12 205
Sum finansielle anleggsmidler		868 449	867 978	1 922 648	1 892 760
Sum anleggsmidler		5 520 963	5 461 038	5 679 206	5 590 750
OMLØPSMIDLER					
Varebeholdning					
Varebeholdning	14	3 437 801	2 786 891	2 928 715	2 330 836
Sum varebeholdning		3 437 801	2 786 891	2 928 715	2 330 836
Kortsiktige fordringer					
Kundefordringer	13	1 177 111	1 038 454	479 349	544 083
Andre kortsiktige fordringer	13	176 678	184 665	476 018	362 248
Sum kortsiktige fordringer		1 353 789	1 223 118	955 367	906 331
Investeringer					
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	20	0	200 308	0	200 308
Sum investeringer		0	200 308	0	200 308
Kontanter og bankinnskudd					
Kontanter og bankinnskudd	20	497 746	182 461	400 232	46 018
Sum kontanter og bankinnskudd		497 746	182 461	400 232	46 018
Sum omløpsmidler		5 289 336	4 392 778	4 284 315	3 483 493
SUM EIENDELER		10 810 299	9 853 815	9 963 521	9 074 243

BALANSE - EGENKAPITAL OG GJELD

EGENKAPITAL	Tall i 1.000 kr	Konsern	Konsern	Morselskap	Morselskap
Innskutt egenkapital	Note	31.12.23	31.12.22	31.12.23	31.12.22
Obligatorisk andelskapital		202 466	209 966	202 466	209 966
Sum innskutt egenkapital		202 466	209 966	202 466	209 966
Opptjent egenkapital					
Annen egenkapital		0	0	1 480 462	1 476 670
Konsernets fond		1 618 424	1 605 456	0	0
Fond for vurderingsforskjeller		0	0	188 562	183 910
Medlemskapitalkonto		496 483	444 307	496 483	444 307
Etterbetalingsfond		498 378	470 333	498 378	470 333
Minoritetsinteresser		310 462	276 502	0	0
Sum opptjent egenkapital		2 923 747	2 796 598	2 663 885	2 575 220
Sum egenkapital	16	3 126 213	3 006 564	2 866 351	2 785 186
LANGSIKTIG GJELD					
Avsetning for forpliktelser					
Pensjonsforpliktelser	17	62 337	54 938	60 340	53 341
Avsetning for forpliktelser		107 820	123 068	91 713	109 411
Forpliktelse ved utsatt skatt	18	16 128	7 284	0	0
Sum avsetning for forpliktelser	7	186 285	185 290	152 053	162 752
Annen langsiktig gjeld					
Gjeld til kredittinstitusjoner		107 236	170 633	76 500	138 833
Obligasjonslån	13, 20	2 925 000	2 437 000	2 925 000	2 437 000
Subordinert hybrid obligasjonslån	13,20	750 000	900 000	750 000	900 000
Annen langsiktig gjeld	13,20	11 054	12 790	11 054	10 687
Sum annen langsiktig gjeld		3 793 290	3 520 423	3 762 554	3 486 520
Sum langsiktig gjeld		3 979 574	3 705 713	3 914 607	3 649 272
KORTSIKTIG GJELD					
Gjeld til kredittinstitusjoner		346 549	101 955	330 000	92 000
Leverandørgjeld	20	1 484 836	1 273 556	1 126 414	910 280
Betalbar skatt	13	40 443	38 715	8 500	5 000
Skyldig offentlige avgifter	7	235 536	218 882	185 730	180 695
Annen kortsiktig gjeld	13,21,22	1 597 148	1 508 432	1 531 919	1 451 811
Sum kortsiktig gjeld		3 704 512	3 141 539	3 182 563	2 639 785
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		10 810 299	9 853 815	9 963 521	9 074 243

KONTANTSTRØM

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	Tall i 1 000 kr Note	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Resultat før skattekostnad		148 626	-355 824	79 256	-471 637
- Periodens betalte skatter	7	-37 690	-36 257	-6 884	-4 858
-/+ Gevinst og tap på anleggsmidler	8	-6 636	-49 787	-6 636	-49 786
+ Avskrivninger og nedskrivninger	8	609 404	564 285	469 266	431 473
+/- Endring i varelager		-650 910	-687 658	-597 879	-616 442
+/- Endring i kundefordringer		-138 657	284 043	64 734	266 932
+/- Endring i leverandørgjeld		211 281	146 507	216 134	111 917
+/- Resultat ved bruk av egenkapitalmetoden	11	-173 405	-49 685	-177 638	-50 343
+/- Poster klassifisert som investerings/ finansierings aktiviteter		0	0	676	0
+/- Endring i andre tidsavgrensingsposter		89 094	-74 770	-46 461	-137 236
= Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		51 106	-259 146	-5 432	-519 980
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter					
+ Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	8	24 325	58 736	24 325	58 736
- Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	8,9	-616 908	-798 471	-502 923	-649 879
+/- Endring i langsiktige fordringer		18 058	30 690	9 273	74 686
+ Innbetalinger ved andre investeringer og utbytte		371 384	249 531	370 227	248 732
- Utbetalinger ved kjøp av andre investeringer		-36 768	-30 378	-26 618	-31 271
= Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-239 909	-489 892	-125 716	-298 996
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
+ Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld		0	10 000	0	0
- Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld		-75 806	-71 540	-79 665	-67 289
+/- Netto inn- / utbetalinger av obligasjonslån	20	338 000	704 000	338 000	704 000
+/- Netto endring i kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner		244 594	87 624	238 000	92 000
+/- Inn / utbetalinger av egenkapital	16	-10 973	-8 951	-10 973	-8 951
= Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		495 814	721 133	485 362	719 759
= Netto endring i kantar og bankinnskudd		307 012	-27 905	354 215	-99 217
+ Beholdning av kantar og bankinnskudd ved periodens begynnelse		182 461	209 168	46 018	145 235
+ Likvider ved fusjon/oppkjøp		8 273	1 198		
= Beholdning av kantar og bankinnskudd ved periodens slutt	20	497 746	182 461	400 233	46 018

NOTE 1 - REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge.

PRESENTASJONSVALUTA

Den funksjonelle valuta i konsernet og morselskapet er NOK. Presentasjonsvaluta er i NOK og tall presenteres i TNOK.

NYE REGNSKAPSSTANDARDER

Konsernet har ikke implementert nye regnskapsstandarder i 2023.

KONSOLIDERING

Konsernregnskapet presenterer samlet økonomisk stilling, resultat av årets virksomhet og kontantstrømmer for morselskapet, Nortura SA, og datterselskapene. Datterselskap omfatter de selskap hvor Nortura SA direkte eller indirekte har bestemmende innflytelse. Bestemmende innflytelse anses, i utgangspunktet, å foreligge når en direkte eller indirekte eier mer enn 50 % av den stemmeberettigede kapital, og konsernet er i stand til å utøve faktisk kontroll. Det anvendes enhetlige regnskapsprinsipper for alle selskap som inngår i konsernet.

Alle transaksjoner mellom konsernselskaper, mellomværende og urealiserte konserngevinster elimineres i konsernregnskapet. Eierandeler i datterselskap innarbeides i konsernregnskapet etter oppkjøpsmetoden. Forskjellen mellom kostpris for eierandelene og bokført verdi av netto eiendeler på oppkjøpstidspunktet analyseres og henføres til de enkelte balanseposter i henhold til virkelig verdi. Kostpris som overstiger virkelig verdi av netto identifiserbare eiendeler, aktiveres som goodwill og avskrives i resultatregnskapet i takt med de underliggende forhold for forventet økonomisk levetid. Ved oppkjøp anvendes nominell skattesats ved beregning av utsatt skatt på merverdi eksklusiv goodwill. Ved trinnvise kjøp utgjør anskaffelseskost summen av virkelig verdi av tidligere eierandeler på oppkjøpstidspunktet og anskaffelseskost på siste kjøp. Dersom tidligere eierandeler har økt i verdi, føres verdiendringen mot opptjent egenkapital i konsernregnskapet. Er verdiendringen negativ, resultatføres denne som nedskrivning. Minoritetsinteresser inngår i konsernets egenkapital.

Tilknyttede selskap er selskap der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll, og hvor andelen er av langsiktig strategisk karakter. Betydelig innflytelse foreligger normalt der konsernet har en eierandel på mellom 20 % og 50 %.

Felleskontrollert virksomhet er selskap hvor Nortura har felles kontroll sammen med en eller flere eiere, og hvor andelen er av langsiktig strategisk karakter. Felles kontroll foreligger normalt der konsernet har en eierandel på 50 %.

Tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet innarbeides etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet og selskapsregnskapet. Konsernets andel av resultatet fra tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet er basert på resultat etter skatt i det tilhørende selskapet med fradrag for eventuelle avskrivninger på merverdier som skyldes at kostpris på eierandelene var høyere enn den ervervede andel av bokført egenkapital. I resultatregnskapet er andel av resultatet i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet vist under finansposter. I balansen vises eierandeler i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet under anleggsmidler. Andel av underskudd i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet resultatføres ikke hvis dette medfører at balanseført verdi av investeringen blir negativ, med mindre konsernet har påtatt seg en forpliktelse eller avgitt garantier for det tilknyttede selskapet eller felleskontrollerte virksomheten. Forskjellen mellom balanseført beløp og anskaffelseskost overføres til fond for vurderingsforskjeller.

Ved innarbeidelse av investeringer i datterselskap, tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet hvor årsregnskapene er utarbeidet i utenlandsk valuta, omregnes balanseposter til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Resultatposter omregnes til norske kroner ved å benytte gjennomsnittskurs for regnskapsåret.

Omregningsdifferansen som oppstår ved at selskapets inngående egenkapital og årets resultat er omregnet til annen kurs enn utgående egenkapital, føres som korreksjon til konsernets egenkapital. Dette omfatter også kursgevinster eller – tap som oppstår på transaksjoner som anses som valutasikring av en nettoinvestering i et utenlandsk selskap.

DRIFTSINTEKTER OG ANDRE INNTEKTER

Inntekt fra salg av varer resultatføres når levering har funnet sted og det vesentligste av risiko og avkastning er overført. Normalt skjer dette når varene er levert til kunden og det ikke er uoppfylte forpliktelser som kan påvirke kundens aksept av levering. Driftsinntekter vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter, bonuser og andre offentlige avgifter. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen. Slakteinntekter inntektsføres i det tjenesten er levert og livdyromsetning inntektsføres når dyrene er overlevert mottaker.

DRIFTSKOSTNADER

Kostnader resultatføres i samme periode som tilhørende inntekt.

HOVEDREGEL FOR KLASSIFISERING AV EIENDELER OG GJELD

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk klassifiseres som anleggsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, samt andre eiendeler som knytter seg til varekretsløpet, klassifiseres som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket av- og nedskrivninger. Langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld er vurdert til pålydende beløp.

IMMATERIELLE EIENDELER

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill oppføres med både majoritetens og minoritetens andel, det vil si oppføres med 100 prosent. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttet selskap eller felleskontrollert virksomhet inngår i balanseført verdi på investeringer i tilknyttet selskap. Goodwill testes årlig for verdifall og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Avskrivninger for goodwill er fem år med mindre lengre levetid er særskilt begrunnet.

Investeringer knyttet til systemer og rettigheter er utviklingsprosjekter både når det gjelder ny IT-plattform og nye IT-løsninger. Disse balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utvikling av en identifiserbar immateriell eiendel og utgiftene kan måles pålitelig. I motsatt fall kostnadsføres slike utgifter løpende. Balanseførte systemer og rettigheter avskrives lineært over økonomisk levetid. Immaterielle eiendeler nedskrives til virkelig verdi dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn sum av balanseført verdi og eventuelle gjenstående tilvirkningsutgifter.

ANLEGGSMIDLER

Varige driftsmidler

Investeringer i produksjonsanlegg og andre varige driftsmidler måles til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Enkelte lastebærere (med pant) som Bigbox og Bisonpaller balanseføres som varige driftsmidler. Anskaffelseskost for varige driftsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives lineært over den økonomiske levetiden. Renter som knytter seg til anleggsperioden for betydelige varige driftsmidler under oppføring balanseføres ikke som en del av kostprisen. Kostnader forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir løpende kostnadsført. Kostnader ved større utskiftninger og fornyelser som øker driftsmidlenes levetid vesentlig, aktiveres og avskrives i takt med driftsmiddelet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi og verdifallet forventes ikke å være forbigående, foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og

verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de framtidige kontantstrømmene som eiendelen forventes å generere.

Leieavtaler

Leieavtaler vurderes som finansiell eller operasjonell leie etter en konkret vurdering av den enkelte avtale. Eiendeler som leies på betingelser som i det vesentlige overfører økonomisk risiko og kontroll til selskapet (finansiell leie), balanseføres som varige driftsmidler og tilhørende leieforpliktelser medtas i balanseposten avsetning for forpliktelse til nåverdien av leiebetalingene. Driftsmiddelet avskrives planmessig, og forpliktelsen reduseres med betalt leie etter fradrag for beregnet rentekostnad.

Aksjer og andeler i tilknyttet selskap, felleskontrollert virksomhet og datterselskap

Investeringer i datterselskap vurderes etter kostmetoden, og tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet vurderes etter egenkapitalmetoden i selskapsregnskapet. Investeringene vurderes til anskaffelseskost fratrukket eventuelle nedskrivninger. Nedskrivning til virkelig verdi gjennomføres dersom verdifallet ikke er forbigående. Utbytte, konsernbidrag og andre utdelinger fra datterselskap er inntektsført samme år som det er avsatt i givers regnskap. Overstiger utbyttet eller konsernbidraget fra datterselskap andel av opptjent resultat etter anskaffelsestidspunktet, representerer den overskytende del tilbakebetaling av investert kapital, og utdelingene er fratrukket investeringens verdi i balansen til morselskapet.

Andre aksjer og andeler klassifisert som anleggsmidler

Investeringer i anleggsaksjer og andeler hvor selskapet ikke har betydelig innflytelse, balanseføres til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene som representerer avkastning i eiertiden, inntektsføres som annen finansinntekt.

Langsiktige fordringer

Langsiktige fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger. Renteinntekter regnskapsføres når de er opptjent.

OMLØPSMIDLER

Varer

Beholdninger av varer vurderes til det laveste av kostpris etter "først inn - først ut"-prinsippet og virkelig verdi. Kostpris for tilvirkede varer er direkte materialer, direkte lønn samt andel av indirekte tilvirkningskostnader, mens kostpris for innkjøpte varer er anskaffelseskost. Årets varekostnad består av kostpris solgte varer med tillegg av eventuell nedskrivning i samsvar med god regnskaps-skikk pr. årsslutt. Virkelige verdier er estimert salgspris fratrukket estimerte utgifter til ferdigstilling, salg og distribusjon.

Reserveder

Innkjøpte reserveder klassifisert som varelager og omfatter deler og utstyr til maskiner som inngår i vareproduksjonen. Reserveder kostnadsføres ved uttak. Reservedelagert verdsettes til gjennomsnittlig anskaffelseskost.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for forventede tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Andre markedsbaserte finansielle instrumenter

Markedsbaserte finansielle instrumenter består av kortsiktige rentefond. Verdsettelse skjer til virkelig verdi.

Bankinnskudd og kontanter

Regnskapslinjen bankinnskudd og kontanter inkluderer både kontanter og bankinnskudd.

PENSJONSORDNINGER

Konsernet har både innskuddsordninger og ytelsesordninger for sine ansatte og pensjonister. Konsernet har også pensjonsordninger som går over driften.

Innskuddsordning

Den innskuddsbaserte pensjonsordningen er en ordning hvor Nortura SA betaler faste innskudd til et fond som forvaltes av selskapets pensjonspartner, og hvor det ikke foreligger noen juridiske forpliktelser til å betale ytterligere innskudd. Innbetalinger til innskuddsordningen kostnadsføres fortløpende.

Ytelsesordning

Den generelle ytelsesbaserte pensjonsordningen opphørte fra 31.12.2016 og det ble utstedt fripolise for de rettigheter den enkelte hadde opptjent. Fripolisene forvaltes i Nortura Konsernpensjonskasse. Eierinteressen i Nortura Konsernpensjonskasse presenteres som Innskudd i pensjonskasse og vurderes til anskaffelseskost. Investeringen nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående.

AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning. Selskapene innen avtaleområdet LO - NHO har en reell økonomisk forpliktelse som følge av avtalen om ny AFP-ordning. Det foreligger imidlertid ikke tilstrekkelig informasjon til å muliggjøre innregning av forpliktelse i årsregnskapet. Dette medfører at ingen forpliktelse for AFP-ordning er balanseført.

Den resterende ytelsesbaserte pensjonsordningen i konsernet gjelder et av datterelskapene Biosirk Norge AS, og er en ordning som gir pensjonister kontraktmessige rettigheter til fremtidige pensjonsytelser. Pensjonsforpliktelsen beregnes basert på en opptjening og benytter forutsetninger om antall opptjeningsår, diskonteringsrente, fremtidig avkastning på pensjonsmidler, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, samt aktuarielle forutsetninger for dødelighet, frivillig avgang med mer.

Netto pensjonsforpliktelse består av brutto pensjonsforpliktelse fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidler. Netto pensjonsforpliktelse på underfinansierte ordninger balanseføres som langsiktige finansielle forpliktelser, mens netto pensjonsmidler på overfinansierte ordninger balanseføres som finansielle anleggsmidler dersom det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. Arbeidsgiveravgift inkluderes i tallene for faktisk underfinansierte ordninger. Endringer i forpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplanen, kostnadsføres umiddelbart dersom planendringer er ubetingede på tidspunkt for endring. Effekten av endring i forpliktelser knyttet til endring i forutsetninger (estimatavvik) føres direkte mot egenkapitalen i henhold til IAS 19.

Netto pensjonskostnad, som er brutto pensjonskostnad fratrukket estimert avkastning på pensjonsmidlene og endringer i pensjonsplaner, klassifiseres som ordinær driftskostnad og er presentert under personalkostnader i resultatregnskapet. Pensjonsforpliktelser finansiert over driften gjelder topplederpensjon. Denne forpliktelsen er beregnet og balanseført under pensjonsforpliktelser. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med personalkostnader.

SKATTER

Skattekostnaden sammenstilles med regnskapsmessig resultat før skatt. Skatt knyttet til egenkapitaltransaksjoner føres mot egenkapitalen. Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets direkte skattepliktige inntekt) korrigeret for feil i tidligere års beregninger, endring i netto utsatt skatt, samt formuesskatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel presenteres netto i balansen for skatteposisjoner knyttet til selskap som inngår i skattekonsernet. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Ved beregningen benyttes nominell skattesats. Positive og negative forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Utsatt skattefordel oppstår dersom en har midlertidige forskjeller som gir opphav til skattemessige fradrag i framtiden. Utsatt skattefordel balanseføres når det er sannsynlig at denne kan utnyttes i framtidige år

VALUTA

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til valutakurs på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta, som ikke inngår i sikringsforhold, vurderes til dagskurs og eventuelle urealiserte og realiserte gevinster eller tap resultatføres under finansposter.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Nortura benytter finansielle sikringsinstrumenter for å redusere effekten av svingninger i valutakurser, strømpriser og kortsiktige markedsrenter (NIBOR).

Valutasikring (kontantstrømsikring) av avtalte fremtidige anskaffelser

Nortura har valgt å kontantstrømsikre vesentlige avtaler om fremtidige anskaffelser av anleggsmidler denominert i utenlandsk valuta. Dette er i hovedsak transaksjoner i EUR, men også andre valutaer. Det anvendes valutaterminer med volum tilsvarende avtalte vederlag for anskaffelsen med oppgjør ved avtalt betalingsforfall, slik at disse reduserer agio-gevinst og -tap som følge av endring i valutakurs fra inngått avtale fram til betaling. Sikringsinstrumentene balanseføres ikke, men valutaeffekten føres mot resultatført valutaeffekt på transaksjonstidspunktet.

Valutasikring (verdisikring) av nettoinvestering i utenlandske virksomheter

Nortura har valgt å verdisikre vesentlige selskapsinvesteringer i utenlandsk valuta denominert i engelske pund (Curtis Wool-gruppen) og danske kroner (Noridane) gjennom derivatkontrakter. Det anvendes valutaswap-kontrakter for GBP/NOK og DKK/NOK, samt en cross currency swap («basis-swap») for DKK/NOK, med volum tilsvarende verdien av Norturas investeringer i de respektive valutaene, slik at disse reduserer nettovirkningen av valutakursendringer på konsernets egenkapital. Verdiendringer som følge av endring i valutakurser på sikringsobjektene (investeringene i utenlandsk valuta) regnskapsføres ikke i morselskapet, men sikringsinstrumentene (valutaderivatene) regnskapsføres til virkelig verdi. Verdiendringer som følge av endring i valutakurser på sikringsobjektene og sikringsinstrumentene regnskapsføres mot egenkapitalen i konsernregnskapet.

Strømsikring (kontantstrømsikring) av estimert fremtidig strømforbruk

Norturas har valgt å kontantstrømsikre deler av selskapets strømforbruk på en tre års horisont, gjennom finansielle terminkontrakter, såkalte "forwards". Ca 30%/ 20%/ 10% av estimert strømforbruk for hhv 2024/ 2025/ 2026 er bundet opp i fastprisavtaler på prisområdenivå. Verdiendring for fremtidige strømsikringskontrakter resultatføres ikke.

Rentesikring (kontantstrømsikring) av fremtidige rentekostnader

Nortura har valgt å kontantstrømsikre deler av fremtidige renteutgifter knyttet til konsernets netto rentebærende gjeld. Ca 50% av konsernets netto rentebærende gjeld skal være bundet opp mot fastrenteavtaler gjennom rentebytteavtaler ("renteswaps") eller fastrenteavtaler i obligasjons- eller banklån. Rentebytteavtalene innebærer at kortsiktige interbankrenter byttes med avtalt fastrente for en definert periode. Endringer i markedsverdi for rentebytteavtalene regnskapsføres ikke. Fastrenteobligasjoner kan helt eller delvis være "swappet" til flytende rente gjennom rentebytteavtaler der Nortura mottar fastrentekuponen og betaler flytende interbankrente tillagt obligasjonslånets opprinnelige kredittmargin. Fastrenteobligasjoner og tilhørende rentebytteavtaler regnskapsføres som verdisikring, og verdiendringer i lån og rentebytteavtaler regnskapsføres ikke.

FORSKNING OG UTVIKLING

Kostnader til egen forskning kostnadsføres, men kostnader til egen utvikling balanseføres dersom kravene til balanseføring er tilfredsstillt.

BRUK AV ESTIMATER OG INFORMASJON OM BETYDELIGE ESTIMATER

De beskrevne regnskapsprinsippene innebærer at ledelsen i Nortura SA har anvendt estimater og forutsetninger som påvirker poster i resultat og balanse. Estimatenes baseres på erfaring og en vurdering

av underliggende faktorer. Framtidige hendelser og endringer i rammebetingelser kan medføre at estimater og forutsetninger må endres. Endringer i regnskapsmessige estimater resultatføres i den periode estimatene endres, med mindre utsatt resultatføring følger av god regnskapsskikk. Vurderinger, estimater og forutsetninger som har vesentlig effekt for regnskapet oppsummeres nedenfor.

Avskrivninger

Avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er basert på antatt levetid for disse. Endrede markedsførhold og framtidige investeringsbeslutninger vil påvirke eksisterende produksjonskapasitet og forventet brukstid. Dette kan gi grunnlag for endrede avskrivningsprofiler og vil påvirke framtidige resultater.

Nedskrivninger

Nortura SA har betydelige investeringer i varige driftsmidler, immaterielle eiendeler inkludert goodwill, tilknyttede selskaper og datterselskap. Disse anleggsmidlene testes for nedskrivninger når det foreligger indikatorer på mulig verdifall. Slike indikatorer kan være endringer i markedspriser, avtalestrukturer, negative hendelser eller andre driftsførhold. Ved beregning av gjenvinnbart beløp må det gjøres en rekke estimater vedrørende framtidige kontantstrømmer der prisbaner, salgsvolum og levetid er blant de viktigste faktorene.

Pensjoner

Beregning av virkelig verdi av pensjonsforpliktelser er basert på flere økonomiske og demografiske forutsetninger. Enhver endring i de anvendte forutsetninger påvirker den beregnede forpliktelsen. Det henvises til note for en nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn.

Utsatt skattefordel

Utsatt skattefordel balanseføres bare i den grad det er sannsynlig at det vil være framtidig skattepliktig overskudd som er stort nok til å nyttiggjøre seg skattefordelen enten ved at enheten har vist overskudd nylig eller ved at det er identifisert eiendeler med merverdier som kan realiseres og genere skattefordeler.

Avsetninger for usikre forpliktelser

For enkelte resultatposter i regnskapet avsettes det for usikre forpliktelser basert på estimater og informasjon som er tilgjengelig på tidspunkt for regnskapsavleggelse. Disse avsetningene kan avvike fra faktisk framtidig kostnad. Avsetninger knytter seg eksempelvis til omstillingskostnader, tap på kundefordringer, ukurans på varer og betingede tap som er sannsynlige og kvantifiserbare, herunder omtvistede forhold og rettsaker.

TILSKUDD

Tilskudd er presentert etter bruttometoden for det som gjelder virksomhetens drift. Inntektsført tilskudd som gjelder virksomhetens drift er presentert som andre inntekter i regnskapet. Tilskuddet er bokført i samme periode som tilsvarende kostnader/investeringer. Skattefunn bokføres etter endelig mottak av skatteoppgjør. Se nærmere omtale av offentlige tilskudd under note 3. For tilskudd som mottas fra Landbruksdirektoratet for markedsreguleringsrollen til Nortura, opplysningsvirksomheten eller for tilskudd til produsentene presenteres disse netto i regnskapet.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter og bankinnskudd.

ENDRING AV REGNSKAPSPRINSIPP

Virkning av endring av regnskapsprinsipp føres direkte mot egenkapitalen. Virkningen av prinsippendringen måles på tidspunktet for inngående balanse. Sammenligningstall omarbeides i den grad det er vesentlig. Sammenligningstall omarbeides ikke dersom det påløper store kostnader og det ikke er vesentlig for selskapets inntjeningssevne.

Konsernet har endret regnskapsprinsipp knyttet til lastebærere, og fra og med 1. januar 2023 presenteres disse som varelager i stedet for varige driftsmidler. Prinsippendringen er grunnet at lastebærerne er nært knyttet til varekretsløpet og logistikk løsningen. For ytterligere kommentarer se noten for varige driftsmidler (note 8).

NOTE 2 - SPESIFISERING AV INNTEKTER

Salgsinntekter	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Dagligvare, storhusholdning, KBS og industrisalg	20 684 799	19 286 880	17 075 933	15 800 335
Eksport	964 019	885 328	10 255	7 152
Internasjonal handel	3 452 615	2 856 897	0	0
Øvrige områder	2 462 198	2 307 849	1 910 026	1 779 861
Salg til datterselskaper	0	0	1 618 755	1 579 421
Sum salgsinntekter	27 563 631	25 336 954	20 614 969	19 166 769

Forklaring:

Dagligvare, storhusholdning og KBS: Omfatter dagligvare kjeder, hotell, bensinstasjoner, kiosker o.l i Norge

Industrisalg: Omfatter salg til andre kjøttbedrifter i Norge

Internasjonal handel: Salg mellom andre land enn Norge

Øvrige områder: Omfatter andre omsetningsledd og salg til medlemmer

93 % av konsernets salgsinntekter er til Europa, som er det samme som i fjor. 4 % av inntektene er mot Afrika og 3 % mot Asia.

Rett i underkant av 100 % av salgsinntektene i Nortura SA er i Norge.

Annen driftsinntekt	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Gevinst ved salg av anleggsmidler	6 919	49 735	6 869	49 735
Tilskudd jf note 3	286 365	292 639	167 835	174 039
Skattefunn	4 923	712	4 055	291
Andre driftsinntekter	2 924 151	2 710 112	2 851 077	2 646 401
Driftsinntekter til datterselskaper	0	0	82 484	45 547
Sum annen driftsinntekt	3 222 358	3 053 199	3 112 320	2 916 013

Andre driftsinntekter omfatter blant annet slakteinntekter i Nortura SA

NOTE 3 - OFFENTLIGE TILSKUDD

For Nortura Konsernet og Nortura SA er det mottatt statlige tilskudd i henhold til tabellen under.

Tilskuddene er ført etter bruttomethoden. Tilskuddene inngår i Annen driftsinntekt jf note 2

	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Innovasjon Norge	-	1 205	-	0
Norges Forskningsråd	10 642	7 299	10 023	5 999
Skattefunn	4 923	712	4 055	291
Landbruksdirektoratet	262 528	272 765	157 812	168 040
Annet	13 195	11 370	-	-
Sum offentlige tilskudd	291 288	293 351	171 890	174 330

Forklaring:

Norges Forskningsråd: Tilskudd i hvert enkelt prosjekt i henhold til regelverk hos Norges Forskningsråd.

Landbruksdirektoratet: Prisnedskrivningstilskudd for eggprodukter i henhold til dagens regelverk og

Sodd tilskudd i henhold til dagens regelverk. For konsern vil det også være inntekter som mottas som omsetningsavgift.

For ytterligere informasjon om mellomværende med Landbruksdirektoratet se note 21.

NOTE 4 - LØNSSKOSTNADER

	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Lønninger	3 003 930	2 967 238	2 495 576	2 519 297
Arbeidsgiveravgift	454 489	437 852	383 042	375 337
Pensjonskostnader jfr. note 17	287 088	262 922	248 612	228 553
Innleid arbeidshjelp	366 743	348 716	361 427	340 280
Andre ytelser	122 409	114 974	91 412	90 819
Sum lønnskostnad	4 234 659	4 131 702	3 580 069	3 554 286
Antall utførte årsverk av ansatte (uten innleide)	4 472	4 636	3 715	3 909

Honorar og lønn til styret, årsmøte, kontrollkomite og konsernsjef	2023	2022
Honorar til styret, råd og utvalg	5 730	4 991
Lønn til konsernsjef	3 817	3 555
Innbetalt pensjonspremie for konsernsjef	596	568
Fri bil og andre godtgjørelser til konsernsjef	177	255
Sum honorar og lønn til styret, årsmøte, kontrollkomite og konsernsjef	10 320	9 369

Avsetning for pensjons- og andre forpliktelser akkumulert pr 31.12:	2023	2022
Konsernsjef	2 455	1 753

Avtaleforhold vedrørende konsernsjefen:

Det er en gjensidig oppsigelsestid på 6 måneder. Dersom konsernet velger å bringe arbeidsforholdet til opphør, beholder konsernsjef sin lønn og sosiale ytelser i 12 måneder.

Om Lederlønninger i Nortura:

Nortura sin lønnspolicy er at vi skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende. Vi skal ha et moderat lønnsnivå på tvers av konsernet, innenfor de ulike fagområdene og stillingstypene, sett i forhold til arbeidsmarkedet forøvrig. Dette prinsippet gjelder også for lederlønningene i konsernet.

Det er ingen avtaler om bonus for konsernsjef eller konsernledelsen.

Styret i Nortura		Godtgjørelse fra Nortura SA
Styreleder	Jan Erik Fløtre	587
Nestleder	Bente Borgen	338
Styremedlem	Ivar Strand	144
Styremedlem	Hans Amund Braastad	315
Styremedlem	Ole Johs Egeland	303
Styremedlem	Linda Gjerde Myren	317
Styremedlem	Merethe Sund	303
Styremedlem	Tone Steinsland	284
Styremedlem	Einar Meisfjord	138
Styremedlem (vara)	Else Horge Asplin	130
Styremedlem (vara)	Tilde Sæther	177
Styremedlem (vara)	Bjørn Gunnar Stalsberg	-
Styremedlem (vara)	Roar Viken	-
Styremedlem (vara)	Martin Mæland	127
Styremedlem (vara)	Kristin Ove Skare	-
Styremedlem (vara)	Inger Elisabeth Ødegård	-
Styremedlem (vara)	Lise Bø	-
Styremedlem (vara)	Bjørn Moastuen	-
Styremedlem (ansatt repr)	Kenneth Johansen	190
Styremedlem (ansatt repr)	Ken Ove Sletthaug	190
Styremedlem (ansatt repr)	Ronny Aunan	190
Styremedlem (ansatt repr)	Live Major	144
Styremedlem (ansatt repr)	Erlend Rønning	190
Styremedlem (ansatt repr vara)	Irene Åstveit	59
Sum honorarer		4 125

Årsmøte		Godtgjørelse fra Nortura SA
Ordfører	Sigurd Høyland	74
Varaordfører	Ragnhild Sjurgard	31
Sum honorarer		105

Kontrollkomite i Nortura SA		Godtgjørelse fra Nortura SA
Leder	Ole Martin Fjeldberg	84
Medlem	Jon Egil Grøtvedt	46
Medlem	Mari Trosten	43
Sum honorarer		173

Fraträtt 2023		Godtgjørelse fra Nortura SA
Styreleder	Trine Hasvang Vaag	749
Styremedlem	Tronn Olaf Flittie	117
Styremedlem (vara)	Mari Trosten	43
Styremedlem (vara)	Johan Kristian Daling	18
Styremedlem (vara)	Bente Børsheim	35
Styremedlem (vara)	Ann Iren Karlsen	
Styremedlem (vara)	Jimmy Andreas Karlsen Aas	
Styremedlem (ansatt repr)	Tove Berit Berg	61
Ordfører	Kirsten Helen Myren	48
Varaordfører	Bjørn-Arne Skoglund	257
Medlem kontrollkomite	Anne Lise Kindingstad	-
Sum honorarer		1 327
Honorar til styret, årsmøte og kontrollkomite		5 730

NOTE 5 - HONORAR TIL REVISJON

	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Lovpålagt revisjon	7 424	4 237	4 616	2 022
Andre attestasjonstjenester	534	211	353	126
Skatterådgivning	374	215	0	116
Andre tjenester	567	510	113	125
Sum	8 899	5 173	5 082	2 389

Alle beløp er eksklusiv merverdiavgift

Honorar for attestasjonstjenester gjelder hovedsakelig mot Landbruksdirektoratet og andre tilskudd.

NOTE 6 - SAMMENSLÅTTE POSTER

	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Annen finansinntekt				
Renteinntekter fra foretak i samme konsern	0	0	4 478	5 145
Annen renteinntekt	60 675	30 472	45 026	23 195
Annen finansinntekt	7 955	883	7 566	2 509
Netto valutagevinst	0	4 573	0	0
Sum finansinntekt	68 630	35 928	57 070	30 849
Annen finanskostnad				
Rentekostnader til foretak i samme konsern	0	0	144	284
Annen rentekostnad	300 430	195 004	273 487	182 667
Annen finanskostnad	38 680	34 149	31 328	28 956
Netto valutatap	12 479	0	16 744	3 134
Nedskrivning av finansielle omløpsmidler og anleggsmidler	0	0	0	0
Sum finanskostnad	351 589	229 153	321 703	215 041

Valutainntekter og valutakostnader presenteres netto i resultatregnskapet fra 2023. Sammenligningstallene er omarbeidet.

Andre driftskostnader				
Reparasjon og vedlikehold	412 138	362 440	288 052	260 317
Energikostnader	513 955	727 507	353 942	538 738
Transportkostnader	566 752	356 517	314 285	297 766
IKT-kostnader	425 474	367 154	393 686	330 566
Andre driftskostnader	1 323 095	1 478 585	989 641	980 306
Andre driftskostnader konsernselskap	0	0	56 468	15 890
Sum andre driftskostnader	3 241 414	3 292 203	2 396 074	2 423 583

NOTE 7 - SKATT

Betalbar skatt	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Resultat før skattekostnad	148 626	-355 824	79 256	-471 637
Permanente forskjeller	26 808	36 861	-95 183	-27 937
Resultatandel tilknyttede selskap	-173 405	-49 685	-177 638	-50 343
Underskudd til fremføring	-76 213	-34 244	-52 520	0
Endring midlertidige forskjeller	220 635	-94 953	246 085	-91 987
Grunnlag betalbar skatt (netto)	146 451	-497 845	0	-641 904
Skatt (22%)	34 231	33 715	0	0
Formueskatt	8 500	5 000	8 500	5 000
Sum betalbar skatt	42 731	38 715	8 500	5 000
Andre konserneffekter *)	-2 287	0	0	0
Sum betalbar skatt i balansen	40 444	38 715	8 500	5 000

*) Andre konserneffekter knytter seg til en fordring på betalbar skatt som er presentert som andre kortsiktige fordringer i balansen.

Skattekostnad				
Årets betalbare skatt	42 731	38 714	8 500	5 000
Beregnet skatt på poster ført mot egenkapital	0	-2 063	0	0
For mye/for lite avsatt tidligere år	4 041	-179	1 884	-175
Utsatt skatt, netto endring og konserneffekter	-31 958	-116 756	-42 600	-121 324
Sum skattekostnad	14 814	-80 284	-32 216	-116 499

9,2 mill. kr av årets skattekostnad i konsernet er knyttet til datterselskap i UK og 15 mill. kr er knyttet til Danmark, resten er skatteinntekt i Norge.

Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 22 % av resultat før skatt:				
Resultat før skatt	148 626	-355 824	79 256	-471 637
22 % skatt av resultat før skattekostnad	32 698	-78 281	17 436	-103 760
Permanente forskjeller (22 %) *)	-32 251	-2 756	-60 037	-17 221
Skatt ført mot egenkapitalen	0	-2 063	0	0
Formueskatt	8 500	5 000	8 500	5 000
Ikke balanseført utsatt skattefordel	-37	143	0	0
Korreksjon betalbar skatt tidligere år	5 904	-2 327	1 884	-517
Beregnet skattekostnad	14 814	-80 284	-32 216	-116 499
Effektiv skattesats **)	10 %	23 %	-41 %	25 %

*) Inkluderer: Ikke fradragberettigede kostnader, som for eksempel representasjon, samt fradrag for resultatandel knyttet til tilknyttet selskap

***) Skattekostnad i prosent av resultat før skatt

Spesifikasjon av forskjeller	Konsern 31.12.2023	Konsern 31.12.2022	Morselskap 31.12.2023	Morselskap 31.12.2022
Anleggsreserve driftsløsøre	-1 371 030	-1 114 531	-1 296 538	-1 052 096
Pensjonsmidler/pensjonskassen	230 616	231 177	230 550	230 550
Gevinst- og tapskonto	18 472	23 090	17 978	22 473
Varelager	-126 008	-104 089	-117 536	-98 917
Leasing	0	166	0	0
Fordringsreserver	-9 346	-14 558	-3 900	-6 800
Regnskapsmessige avsetninger	-113 869	-140 134	-109 964	-132 507
Pensjonsforpliktelser	-62 337	-54 938	-60 340	-53 341
Andre forskjeller	6 245	3 103	6 383	3 356
Sum midlertidige tidsforskjeller	-1 427 257	-1 170 714	-1 333 367	-1 087 282
Underskudd til fremføring	-987 745	-1 111 321	-837 608	-890 129
Andre forskjeller	75 285	65 689	1 051	1 124
Sum midlertidige forskjeller	-2 339 717	-2 216 346	-2 169 924	-1 976 287

Utsatt skattefordel (22%)	514 738	487 596	477 383	434 783
Ikke balanseført utsatt skattefordel	9 728	10 947	0	0

Vist i balansen:				
Utsatt skattefordel	523 684	485 083	477 383	434 783
Utsatt skatt forpliktelse	16 128	7 284	0	0
Netto utsatt skattefordel og utsatt skatt	507 556	477 799	477 383	434 783

Utsatt skattefordel kan sannsynliggjøres gjennom fremtidig inntjening. Det foreligger vesentlige merverdier i konsernet som ved realisering kan realisere skattefordelen. I tillegg har Nortura langsiktige industriutviklingsplaner som vil realisere gevinster for konsernet på lengre sikt. Nortura konsern arbeider med å kartlegge hvordan konsernet vil bli berørt av ny global skattereform som vil gjelde fra 1. januar 2024 (suppleringskatteloven). Reglene skal regulere en global minimumsbeskatning for store flernasjonale konsern, og som skal sikre at berørte konsern blir skattlagt med en effektiv skattesats på minst 15 prosent. Mest sannsynlig vil Nortura bli berørt av økte rapporteringskrav, men ingen økte skattekrav.

NOTE 8 - VARIGE DRIFTSMIDLER

Morselskap	Bygninger og Tomt	Maskiner	Drifts- løsøre	Sum 2023	Sum 2022
Anskaffelseskost 31.12.22	4 838 630	3 142 821	890 179	8 871 629	8 677 701
Prinsippendring lastbærere	0	0	-191 410	-191 410	0
Anskaffelseskost 01.01.23	4 838 630	3 142 821	698 769	8 680 219	8 677 701
+ Tilgang i året	159 982	230 386	13 638	404 006	504 969
- Avgang i året	-61	-858	-64 061	-64 980	-311 041
Anskaffelseskost 31.12	4 998 551	3 372 349	648 346	9 019 245	8 871 629
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	-3 503 527	-2 537 205	-605 281	-6 646 013	-6 369 974
Bokført verdi 31.12	1 495 024	835 144	43 065	2 373 232	2 501 656
Årets avskrivning	168 125	132 778	22 573	323 476	301 774
Årets nedskrivning	11 402	1 808	0	13 210	0
Årets avskrivning og nedskrivning	179 527	134 586	22 573	336 685	301 774
Økonomisk levetid (tomt avskrives ikke)	10-40 år	5-10 år	3-10 år		
Avskrivningsplan	lineær	lineær	lineær		
Regnskapsmessig gevinst/ tap (-) solgte driftsmidler	-25	-	6 661	6 636	49 786
Årlig leie av ikke balanseførte driftsmidler	181 996	3 729	54 141	239 866	201 054

Konsern	Bygninger og Tomt	Maskiner	Drifts- løsøre	Sum 2023	Sum 2022
Anskaffelseskost 31.12.22	5 881 788	4 410 278	1 033 161	11 325 227	11 043 241
Prinsippendring lastebærere	0	0	-191 410	-191 410	0
Anskaffelseskost 01.01.23	5 881 788	4 410 278	841 751	11 133 817	11 043 241
+ Tilgang datterselskap	0	1 639	2 307	3 946	6 244
+ Tilgang i året	204 170	288 394	24 088	516 652	652 297
- Avgang i året	-61	-888	-64 228	-65 177	-376 555
Anskaffelseskost 31.12	6 085 897	4 699 423	803 918	11 589 238	11 325 227
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	-4 116 125	-3 569 928	-740 771	-8 426 824	-8 050 823
Bokført verdi 31.12	1 969 772	1 129 495	63 147	3 162 414	3 274 404
Årets avskrivning	203 594	200 091	27 856	431 541	406 406
Årets nedskrivning	11 402	1 808	0	13 210	0
Årets avskrivning og nedskrivning	214 996	201 899	27 856	444 750	406 406
Økonomisk levetid (tomt avskrives ikke)	10-40 år	5-10 år	3-10 år		
Avskrivningsplan	lineær	lineær	lineær		
Regnskapsmessig gevinst/ tap (-) solgte driftsmidler	-25	0	6 661	6 636	49 786
Årlig leie av ikke balanseførte driftsmidler	198 743	6 841	63 161	268 745	226 860

Tilgang datterselskaper er knyttet til oppkjøpet av datterselskapet Borg Systemvask AS 1. juli 2023. Konsernet benytter seg i liten grad av finansiell leasing. Bokført beløp knyttet til finansiell lease er 2,7 mill. kr. Konsernet har fra 1. januar 2023 valgt å presentere lastebærere som varelager i stedet for varige driftsmidler. Dette skyldes at lastebærerne er nært knyttet til lagerføring og varekretsløpet. Sammenligningstillene er omarbeidet i balansen, og i resultatet når det gjelder avskrivninger. Bokført verdi pr 31.12.22 var kr 178 053. Avskrivninger i 2022 var på 3 mill. kr.

NOTE 9 - IMMATERIELLE EIENDELER

Morselskap	System og rettigheter	Sum 2023	Sum 2022
Anskaffelseskost 01.01.	1 241 775	1 241 775	1 143 518
+ Tilgang i året	98 917	98 917	144 909
- Avgang i året	0	0	-46 652
Anskaffelseskost 31.12	1 340 692	1 340 692	1 241 775
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	-434 750	-434 750	-302 170
Bokført verdi 31.12	905 942	905 943	939 606
Årets avskrivning	132 579	132 579	109 722
Årets nedskrivning	0	0	16 907
Årets avskrivning og nedskrivning	132 579	132 579	126 629
Økonomisk levetid	3 -10 år		
Avskrivningsplan	lineær		

Tilgang på systemer og rettigheter er i hovedsak knyttet til utvikling og implementering av nye IT-løsninger i Nortura. Prosjekter under utvikling som ikke har startet avskrivning på utgjør 22 mill. kr ved utgangen av året (102 mill. kr i 2022).

Immaterielle eiendeler hvor det foreligger indikasjoner på verdifall er vurdert for nedskrivningsbehov. Nedskrivning til gjenvinnbart beløp er gjennomført som følge av vedtak om avslutning av prosjekter, prosjekter som er blitt mindre lønnsomme enn forutsatt eller omleggelse av driften.

Forventet samlet inntjening av pågående FoU motsvarer de medgåtte samlede utgifter. Det vil si sum av allerede opptjente inntekter og inntekter som forventes opptjent i fremtiden.

Konsern	System og rettigheter	Goodwill	Sum 2023	Sum 2022
Anskaffelseskost 01.01.	1 252 380	355 977	1 608 357	1 479 762
+ Tilgang i året	100 257	19 108	119 365	175 247
- Avgang i året	0	0	0	-46 652
Anskaffelseskost 31.12	1 352 637	375 085	1 727 722	1 608 357
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	-444 610	-316 696	-761 306	-596 731
Bokført verdi 31.12	908 027	58 389	966 416	1 011 626
Årets avskrivning	132 923	31 729	164 652	137 903
Årets nedskrivning	0	0	0	16 907
Årets avskrivning og nedskrivning	132 923	31 729	164 652	154 810
Økonomisk levetid	3 -10 år	5-10 år		
Avskrivningsplan	lineær	lineær		

Goodwill knytter seg til :	Avskrivningsperiode	År	2023	2022
Prima Slakt AS	10 år	2014	19 962	43 916
Steinsland & Co AS	5 år	2022	20 352	26 167
Borg Systemvask AS	5 år	2023	17 197	-
Andre poster			877	848
Sum balanseført verdi goodwill			58 389	70 931

Goodwill fra oppkjøpene avskrives over den perioden det forventes synergier fra oppkjøpet.

For oppkjøpsanalyse henvises det til note 10 for ytterligere opplysninger.

NOTE 10 - INVESTERING I DATTERSELSKAP PR 31.12

	Forretningskontor	Eier/stemmeandel	Egenkapital i selskapet pr. 31.12.2023	Andel av egenkapitalen i selskapet 31.12.2023	Bokført verdi 31.12.2023	Resultat før skatt 2023	Resultat før skatt 2022	Utbytte/konsernbidrag	Langsiktige lån 31.12.2023
Animalia AS	Oslo	66,0 %	22 066	14 564	3 982	2 112	2 331	-	-
Biosirk Norge AS	Hamar	67,0 %	128 096	85 824	43 688	15 466	39 188	6 365	-
Borg Systemvask AS	Sarpsborg	100,0 %	8 778	8 778	22 357	3 966	0	7 029	-
Curtis Wool Direct Holdings Ltd	Bingley, UK	87,5 %	245 588	214 890	101 061	44 968	22 635	0	19 941
Fjordkjøkken AS	Hå	56,5 %	204 002	115 261	14 700	26 297	16 002	2 827	-
Hå Rugeri AS	Hå	51,0 %	24 953	12 726	28 050	26 565	12 409	9 180	6 000
Karasjok Slakteeiendom AS	Karasjok	66,0 %	3 993	2 635	660	220	457	-	-
Kviamarka Eiendom AS	Oslo	100,0 %	18 100	18 100	95 141	9 480	8 777	12 296	-
Newco Nortura AS	Oslo	66,7 %	42 222	28 149	28 525	-349	29	-	-
Nidaros Egg AS	Heimdal	100,0 %	24	24	161	0	0	-	-
Norfersk AS	Eidsberg	100,0 %	70 184	70 184	205 005	16 598	13 842	49 000	-
Noridane Foods AS	Oslo	65,0 %	110 933	72 106	5 197	7 050	26 090	1 040	-
Norilia AS	Oslo	100,0 %	41 721	41 721	104 577	10 908	12 507	17 101	45 000
Norsk Duroc AS	Hamar	70,0 %	1 120	784	350	173	-232	-	-
Norsk Dyremat AS	Hå	100,0 %	29 528	29 528	45 899	36 676	17 500	36 781	-
Prima Slakt AS	Hå	100,0 %	15 299	15 299	276 188	19 826	16 649	19 509	-
Rondane Produksjon AS	Otta	60,0 %	5 986	3 592	4 140	-249	1 733	-	-
Telespor AS	Asker	100,0 %	3 550	3 550	25 691	-357	-1 990	-	0
Sum investeringer i datterselskap hos morselskapet			976 143	737 715	1 005 373	219 350	187 927	161 128	70 941

Selskap eiet via datterselskap:

Madeco International A/S	København, DK	100,0 %	16 361	16 361	2 506	7 690	6 356	-	-
Noridane Foods A/S	København, DK	100,0 %	182 622	182 622	12 355	53 344	34 571	-	-
Norilia Nordic AS	Oslo	51,0 %	26 300	13 413	5 100	5 900	6 854	-	-
Scapo Hides AB	Skjeberg, Norge	100,0 %	648	648	2 845	1 422	1 222	3 000	-
Steinsland & Co AS	Time, Norge	100,0 %	16 406	16 406	45 074	586	118	-	-
Sum investeringer i datterselskap hos datterselskap			242 337	229 450	67 880	68 942	49 121	3 000	0
Sum investeringer og langsiktig lån			1 218 480	967 165	1 073 253	288 292	237 048	164 128	70 941

Noridane Consult A/S ble stiftet i 2019. Selskapet var eid 35 % av Nortura SA og 35 % av Noridane Foods A/S i Danmark inntil juni 2023, da Noridane Foods overtok Norturas eierpost på 35 %.

Datterselskapet har vært innregnet som et datterselskap i Norturas konsernregnskap til og med 2022, men er utelatt fra konsolideringen på grunn av uvesenentlighet og selskapet har ingen drift på nåværende tidspunkt.

Aksjene i Scapo Hides AB er nedskrevet med 7,8 mill. kr i tidligere år.

Oppkjøp Borg Systemvask AS

Nortura har i 2023 kjøpt opp resterende 60 % av aksjene i selskapet Borg Systemvask AS. Nortura eide fra før av 40 % av aksjene i selskapet og har balanseført investeringen etter egenkapitalmetoden som tilknyttet selskap frem til oppkjøpet. Nortura fikk etter oppkjøpet 100 % kontroll i selskapet. Anskaffesetidspunktet var 19. juni 2023 og er innregnet i konsolideringen fra og med 1. juli 2023.

Transaksjonen er innregnet etter oppkjøpsmetoden i konsernet og beregningene har vært som følger:

Kontantvederlag for 60 % av aksjene	18 000
Bokført verdi av investeringen før overtakelsen, etter egenkapitalmetoden	4 357
Ny anskaffelseskost som datterselskap i selskapsregnskapet	22 357

Foreløpig innregning av Borg Systemvask AS:

Eiendeler	28 984
Gjeld	- 18 092
Netto identifiserbare eiendeler og gjeld pr 30.06.23	10 892

Goodwillberegning i oppkjøpsanalysen:

Virkelig verdi kontantvederlag	18 000
Virkelig verdi 40 % eierandel	12 000
Sum virkelig verdi	30 000

Netto identifiserbare eiendeler	10 892
Goodwill	19 108

Goodwill avskrives lineært over 5 år.

Borg Systemvask AS har bidratt med 1,6 millioner kroner til konsernets driftsinntekter og 4 millioner kroner til konsernets ordinære resultat før skatt i perioden fra 1. juli til 31. desember 2023.

Dersom oppkjøpet hadde blitt gjennomført pr 1. januar 2023, ville konsernets totale driftsinntekter for hele perioden ha vært 30 874 millioner kroner og konsernets ordinære resultat før skatt hadde vært 152,9 millioner kroner.

NOTE 11 - SPESIFISERING AV TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET I MORSELSKAPET OG KONSERN

Tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet bokført etter egenkapitalmetoden i morselskapet	Forretningskontor	Eier/stemmeandel	Kostpris 31.12.23	Bokført verdi 31.12.22	Tilgang/avgang i året	Resultatandel	Utbytte/andre endringer	Bokført verdi 31.12.23
Agrikjøp AS	Oslo	26,1 %	1 151	2 532	0	1 360	-1 515	2 377
Agro Transport AS	Stavanger	50,0 %	2 490	4 642	0	881	-1 250	4 273
Art-Nor AS	Finnsnes	34,2 %	225	5 035	0	559		5 594
Bondevennen SA	Stavanger	33,3 %	1 117	2 135	-225	-1 910	0	-0
Borg Systemvask AS	Sarpsborg	40,0 %	520	3 279	-4 357	1 078		-0
Bunes fryselager AS	Bunes	37,0 %	165	4 954	0	648		5 602
Den Magiske Fabrikken Jæren AS	Tønsberg	20,0 %	50	50	-43	-7		0
Fjordland AS	Oslo	38,9 %	8 160	104 354	0	38 890	-30 244	113 001
Gårdsand AS	Re	20,0 %	100	4 709	0	453		5 162
Hå Kylling AS	Nærbø	50,0 %	3 006	8 596	0	2 211	-221	10 586
Longvamør AS	Ålesund	34,0 %	204	1 207	0	-17		1 190
MVT Gruppen AS	Malvik	33,3 %	3 000	7 974	60	741		8 775
Meråker Kjøtt AS	Meråker	50,0 %	3 504	9 943	0	604		10 547
Norpri AS	Hå	49,0 %	58 786	20 798	0	31		20 829
Norsvin International Holding AS	Hamar	23,7 %	20 518	21 540	8 397	-1 128		28 809
Notra AS	Hommelvik	50,0 %	2 026	1 530	0	2 986		4 516
Nærbø Kyllingslakt AS	Nærbø	50,0 %	6 150	7 799	0	1 703		9 502
Skala AS	Oslo	44,0 %	22 966	54 871	0	127 203	-136 400	45 674
Svindland AS	Flekkefjord	32,5 %	2 332	15 948	0	1 352		17 300
Sum investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet hos morselskapet			136 470	281 898	3 832	177 638	-169 630	293 739

Investeringer med vesentlig goodwill som avskrives over 10 år: Norpri AS

EK på anskaffelsestidspunkt	8 828
Goodwill ved kjøp	49 958
Akk. Avskrivning Goodwill	-45 794
Sum bokført verdi	4 164

Tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet bokført etter egenkapitalmetoden hos datterselskaper	Forretningskontor	Eier/stemmeandel	Kostpris 31.12.23	Bokført verdi 31.12.22	Tilgang/avgang i året	Resultatandel	Utbytte/andre endringer	Bokført verdi 31.12.23
Bioco AS	Oslo	50,0 %	15 000	2 729	10 000	-5 980	0	6 749
Miljøfor Norge AS	Ingeberg	38,1 %	1 403	7 872	0	1 710	-1 143	8 439
Norskinn AS	Horten	35,7 %	200	231	0	36	-66	201
Annet								104
Sum investeringer i tilknyttede selskap hos datterselskap			16 603	10 832	10 000	-4 234	-1 209	15 493
Sum investeringer i tilknyttede selskap i konsernet			153 073	292 730	13 832	173 405	-170 839	309 232

NOTE 12 - ANDRE AKSJER OG ANDELER KLASSIFISERT SOM ANLEGGSMIDLER

Investeringer i aksjer og andeler	Bokført verdi 31.12.2023
Diverse aksjer og andeler hos morselskapet	4 201
Diverse aksjer og andeler hos datterselskaper	3 682
Sum investeringer i aksjer og andeler i konsernet	7 883

Anleggsaksjer og andeler med eierandel mellom 20% og 50% er vurdert som investering i aksjer og andeler når Nortura ikke har betydelig innflytelse. Disse balanseføres til anskaffelseskost.

NOTE 13 - FORDRINGER OG GJELD

Fordringer med forfall senere enn ett år	Konsern 31.12.2023	Konsern 31.12.2022	Morselskap 31.12.2023	Morselskap 31.12.2022
Andre langsiktige fordringer	14 719	14 224	11 843	12 205
Lån til tilknyttet selskap	6 000	22 474	6 000	22 474
Lån til foretak i samme konsern	0	0	68 941	61 379
Sum fordringer med forfall senere enn ett år	20 719	36 698	86 784	96 058

Gjeld med forfall senere enn fem år	Konsern 31.12.2023	Konsern 31.12.2022	Morselskap 31.12.2023	Morselskap 31.12.2022
Gjeld til kredittinstitusjoner	17 920	19 733	0	0
Obligasjonslån	500 000	500 000	500 000	500 000
Subordinert hybrid obligasjonslån	750 000	900 000	750 000	900 000
Sum gjeld med forfall senere enn fem år (note 20)	1 267 920	1 419 733	1 250 000	1 400 000

Mellomværende med foretak i samme konsern				
Kundefordringer			46 422	60 940
Andre kortsiktige fordringer			223 037	100 126
Mellomværende konsernkontoordning			114 228	110 499
Lån til foretak i samme konsern			70 941	63 379
Sum fordringer			454 628	334 944

Mellomværende med foretak i samme konsern				
Leverandørgjeld			41 784	21 143
Mellomværende konsernkontoordning			216 733	132 926
Annen kortsiktig gjeld			11 512	14 834
Sum gjeld			270 029	168 903

Mellomværende med tilknyttede foretak				
Kundefordringer	63 525	37 468	30 572	18 218
Lån til tilknyttet selskap	6 000	22 474	6 000	22 474
Sum fordringer	69 525	59 942	36 572	40 692

Mellomværende med tilknyttede foretak				
Leverandørgjeld	29 817	30 176	28 995	23 358
Sum gjeld	29 817	30 176	28 995	23 358

NOTE 14 - SPESIFISERING AV VAREBEHOLDNING

	Konsern 31.12.2023	Konsern 31.12.2022	Morselskap 31.12.2023	Morselskap 31.12.2022
Råvarer	1 760 341	1 639 129	1 315 641	1 235 239
Varer under tilvirkning og ferdigvarer	583 092	511 712	545 693	479 342
Reservedeler	110 055	95 226	102 541	89 184
Markedsreguleringslager	730 784	349 019	730 784	349 019
Lastebærere	253 530	191 806	234 057	178 053
Sum varebeholdning	3 437 801	2 786 891	2 928 715	2 330 836
Nedskrivning for ukurans	153 429	124 548	133 678	113 278

Nortura SA er markedsregulator for kjøtt og egg i Norge. Dette gjelder kjøtt av storfe, sau/lam, svin og egg. Nortura har en utøvende funksjon gjennom å foreslå og gjennomføre regulerings tiltak. Markedsreguleringen blir finansiert av omsetningavgiften, som betales av produsenter ved levering av kjøtt til videreforedling. For ytterligere informasjon, se note 21. Markedsreguleringslager består av innfrys og fryselagret kjøtt av storfe og gris på forskjellige lokasjoner i Norge. Lastbærere presenteres som varelager fra 1. januar 2023. Sammenligningstillene er omarbeidet.

NOTE 15 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

Ytelser til ledende ansatte er omtalt i note 4, og mellomværende med konsernselskaper er omtalt i note 10 og 13. Nortura SA er et samvirkeforetak hvor andelseierne er leverandører til foretaket. I oppstillingen nedenfor tas transaksjoner med andelseierne ikke hensyn til.

KONSERNETS TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

a) Salg av varer og tjenester	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
- Datterselskap	2 579 499	2 391 392	1 701 238	1 624 968
- Tilknyttede selskaper	1 047 716	932 961	456 575	390 126
Sum salg av varer og tjenester	3 627 215	3 324 353	2 157 813	2 015 094

b) Kjøp av varer og tjenester	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
- Datterselskap	2 579 499	2 391 392	540 747	453 575
- Tilknyttede selskaper	478 251	500 263	450 704	464 566
Sum kjøp av varer og tjenester	3 057 750	2 891 655	991 451	918 141

NOTE 16 - EGENKAPITAL

Obligatorisk andelskapital i Nortura SA er summen av de andeler medlemmene i Nortura SA har. Hvert medlem eier en andel hvorav andelens pålydende er kr 12 000.

Årlig avsatte beløp innestående på medlemskapitalkonto kan tilbakebetales kontoinnehaver 7 år etter det året avsetningen fant sted, men endelig beslutning om utbetaling skjer på bakgrunn av vedtak på årsmøtet.

Det er avsatt utbetaling av medlemskapital til tidligere medlemmer som er fylt 70 år innen 31.12.23.

Det er ikke avsatt for utbetaling av medlemskapital eller renter i 2023 utover dette. Endelig beslutning om utbetaling skjer på årsmøtet.

EGENKAPITALEN I MORSELSKAPET

Årets endringer i egenkapital	Obligatorisk andelskapital	Annen egenkapital	Fond for vurderings- forskjeller	Medlems- kapitalkonto	Etter- betalingsfond	Sum
Egenkapital 31.12.22 hos morselskapet	209 966	1 476 670	183 910	444 307	470 333	2 785 186
Endring andelskapital	-7 500					-7 500
Utbetalt medlemskapitalkonto		16		-3 472		-3 456
Avsatt utbetaling fra medlemskapitalkonto				-19 351		-19 351
Årets resultat			8 428	75 000	28 045	111 473
Overgang investering fra tilknyttet selskap til datterselskap		3 776	-3 776			0
Andre endringer						0
Egenkapital 31.12.23 hos morselskapet	202 466	1 480 462	188 562	496 483	498 378	2 866 351

EGENKAPITALEN I KONSERNET

Årets endringer i egenkapital	Obligatorisk andelskapital	Konsernets fond	Medlems- kapitalkonto	Etter- betalingsfond	Minoritets- interesser	Sum
Egenkapital 31.12.22 hos konsernet	209 966	1 605 456	444 307	470 333	276 502	3 006 564
Endring andelskapital	-7 500					-7 500
Utbetalt medlemskapitalkonto		16	-3 472			-3 456
Avsatt utbetaling fra medlemskapitalkonto			-19 351			-19 351
Årets resultat		-15 989	75 000	28 045	46 756	133 812
Minoritetens andel utbytte					-16 904	-16 904
Sikring av nettoinvestering i utenlandsk datterselskap		2 995				2 995
Omregningsdifferanse		22 710			5 219	27 929
Andre endringer		3 236			-1 111	2 125
Egenkapital 31.12.23 hos konsernet	202 466	1 618 424	496 483	498 378	310 462	3 126 213

NOTE 17 - PENSJONER

Nortura er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonsordningen tilfredsstiller kravene i denne loven.

Nortura har innskuddspensjon for alle ansatte fra fylte 13 år. Innskuddspensjonen gjelder både alders- og uførepensjon. Pensjonsinnskuddet består av 7 % av lønn under 7,1 G og 18,5 % av lønn mellom 7,1 G og 12 G.

Den ytelsesbaserte pensjonsordningen opphørte fra 31. desember 2016 og det ble utstedt fripoliser for de rettighetene den enkelte hadde opptjent. Fripolisene forvaltes i dag av Nortura Konsernpensjonskasse. Siden Nortura ikke har noen pensjonsforpliktelser til pensjonskassen og Nortura heller ikke i vesentlig grad er eksponert for aktuariemessig risiko eller investeringsrisiko knyttet til fripolisene, presenteres eierforholdet som "Innskudd i pensjonskasse" på egen regnskapslinje under finansielle anleggsmidler. Posten vurderes til anskaffelseskost og nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke er forbigående. Bidrag fra Nortura til pensjonskassen inngår i anskaffelseskost. Det har ikke vært bidrag de siste årene.

Pensjonsforpliktelser pr 31.12.23 på sikret ordning gjelder en ytelsesordning på pensjonister i datterselskapet Biosirk Norge AS.

AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning. Selskapene innen avtaleområdet LO-NHO har en reell økonomisk forpliktelse som følge av avtalen. Det foreligger imidlertid ikke tilstrekkelig informasjon til å muliggjøre innregning av forpliktelse i årsregnskapet. Dette medfører at ingen forpliktelse for AFP-ordningen er balanseført.

I tillegg er det individuelle pensjonsordninger for konsernledelsen, både nåværende og tidligere medlemmer. Pensjonsordningen er innskuddsbasert foretakspensjon med pensjonsinnskudd som utgjør 7 % av lønn under 7,1 G og 18,5 % av lønn mellom 7,1 G og 12 G. Samt topplederpensjon som pensjonsinnskudd på 46,25 % av lønn mellom 12 G og 20 G, men med full opptjening etter 12 år. Disse presenteres som usikrede ordninger selv om det er en bankgaranti på 47 millioner kroner.

Ordningene omfatter følgende antall personer	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Innskuddsbasert pensjon inkl. AFP	6 261	6 494	5 362	5 647
Individuelle ordninger	11	12	10	11
Individuelle ordninger, ikke aktive i konsernet	10	10	10	10
Andre ytelsesordninger, pensjonister	16	16	-	-

Balanseført verdi innskudd i pensjonskasse pr 31.12.	Konsern 2023	Konsern 2022
Innskudd i Nortura Konsernpensjonskasse i morselskapet	530 550	530 550

Årets pensjonskostnad	Konsern 2023	Konsern 2022	Morselskap 2023	Morselskap 2022
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	7 398	4 229	6 999	3 830
Serviekost og andre kostnader	68	65	0	0
Finanskostnader / (inntekter)	-33	-10	0	0
Årets pensjonskostnad ytelsesordning	7 433	4 284	6 999	3 830
Kostnadsført premie innskuddsordninger	221 018	212 915	188 946	185 088
Andre pensjonskostnader, herunder AFP premie	66 071	45 724	52 667	39 636
Total pensjonskostnad	294 522	262 923	248 612	228 554

Det er kostnadsført arbeidsgiveravgift knyttet til AFP og innskuddsordning på 37,4 i mill. kr i konsernet og 32,8 mill. kr i morselskapet. Tallene inngår ikke i "total pensjonskostnad".

PENSJONSFORPLIKTELSER OG PENSJONSMIDLER USIKRET ORDNING

Endring brutto pensjonsforpliktelse:	Morselskap	
	2023	2022
Pensjonsforpliktelse 1.1.	53 341	54 170
Tilgang og avgang samt omdanning til fripolise	-782	-4 659
Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening	7 781	3 830
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	60 340	53 341
Endringer brutto pensjonsmidler:		
Virkelig verdi pensjonsmidler 1.1	0	0
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.		
Pensjonsforpliktelse (+) / Pensjonsmidler (-)	60 340	53 341

PENSJONSFORPLIKTELSER OG PENSJONSMIDLER

KONSERN

Endring brutto pensjonsforpliktelse:	2023			2022		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsforpliktelse 1.1.	10 676	54 938	65 614	10 587	55 368	65 955
Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening	0	7 399	7 399	0	4 229	4 229
Rentekostnad	337	0	337	161	0	161
AGA av innbetaling pensjonsmidler	-111	0	-111	-61	0	-61
Aktuariell gevinster og tap (ført mot egenkapital)	1 124	0	1 124	685	0	685
Utbetaling pensjon	-702	0	-702	-696	-4 659	-5 355
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	11 324	62 337	73 661	10 676	54 938	65 614
Endringer brutto pensjonsmidler:						
Virkelig verdi pensjonsmidler 1.1	11 301	0	11 301	11 071	0	11 071
Aktuariell gevinster og tap (ført mot egenkapitalen)	-298	0	-298	386	0	386
Faktisk avkastning på pensjonsmidler	302	0	302	106	0	106
Premieinnbetalinger	785	0	785	434	0	434
Utbetaling pensjon	-702	0	-702	-696	0	-696
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12	11 388	0	11 388	11 301	0	11 301
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.						
Pensjonsforpliktelse (+) / Pensjonsmidler (-)	-65	62 337	62 273	-626	54 938	54 313

Endringer i forpliktelsen:	Konsern	Konsern	Morselskap	Morselskap
	2023	2022	2023	2022
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 1.1	54 311	54 884	53 341	54 170
Resultatført pensjonskostnad	7 435	4 284	6 999	3 830
Utbetalt pensjonsforpliktelse	0	-4 659	0	-4 659
Premiebetalinger	-896	-497	0	0
Estimatavvik	1 422	299	0	0
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.				
Pensjonsforpliktelse (+) / Pensjonsmidler (-)	62 272	54 311	60 340	53 341
Balanseførte pensjonsmidler etter IAS 19	65	626	0	0
Balanseført pensjonsforpliktelse	62 337	54 938	60 340	53 341

Ved beregning av pensjonsforpliktelse er følgende forutsetninger lagt til grunn i konsernet og morselskap:

	2023	2022
Diskonteringsrente	3,70 %	3,20 %
Avkastning på pensjonsmidler	3,20 %	1,50 %
Lønnsvekst	3,75 %	3,75 %
Pensjonsregulering	1,70 %	0,00 %
Regulering av folketrygdens grunnbeløp	3,50 %	3,50 %
Gjennomsnittlig arbeidsgiversats	14,10 %	14,10 %
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE
Uføretabell	IR02	IR02

NOTE 18 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSE

Forsikringsordning

Nortura SA har en forpliktelse for ansatte som blant annet består av uførekapital. I en periode frem til 30.06.2016 har Nortura vært selvassurandør. Avsetningen er basert på meldte skader pr 31.12.2023 for perioden frem til 30.06.2016. Dessuten er det avsatt for skader som har skjedd frem til 31.12.2023 som ikke er meldt, basert på erfaringer fra tidligere forsikringsordning. Fra 01.07.2016 er det inngått en vanlig forsikringsordning der Nortura innbetaler en premie og forsikringsselskapet bærer risikoen.

Omstillingsordninger

Konsernet har omstillingsordningen "gavepensjon", som tilbys ansatte som er overtallige, i omstilling eller er uføre. Ordningen innebærer at den enkelte medarbeider ytes en kompensasjon mot å fratrukke sin stilling i selskapet tidligere enn normal pensjonsalder, som del av omstillingsprosesser og nedbemanningsløp i Nortura. Medarbeidere som tilfredsstiller vilkårene for fullt opptjent alderspensjon med AFP-tillegg fra fylte 62 år, kan motta tilbud om en årlig økonomisk støtte i form av gavepensjon, samt en kompensasjon for manglende opptjening i kollektiv pensjonsordning gjennom kompensasjonsperioden. Nye inngåtte avtaler i 2023 er avsatt fullt ut pr 31.12.23. Avsetningen er neddiskontert med en diskonteringsrente på 5 % siden den har et langsiktig løp. Diskonteringsrenten er før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og forpliktelsesens særlige risiko.

Endringer i forpliktelsen:	Konsern 31.12.2023	Konsern 31.12.2022	Morselskap 31.12.2023	Morselskap 31.12.2022
Forsikringsordning	971	4 428	971	4 428
Gavepensjon	89 856	105 907	89 374	104 983
Uopptjent inntekt	10 285	5 325	0	0
Selgerkreditt i forbindelse med oppkjøp av Steinsland & Co AS	4 000	5 000	0	0
Finansiell leasingforpliktelse	2 708	2 408	1 368	0
Avsetning for forpliktelse	107 820	123 068	91 713	109 411

NOTE 19 - PANTSTILLELSE, GARANTIANSVAR OG LANGSIKTIGE FINANSIELLE FORPLIKTELSER

Bankgarantier stillet på vegne av Nortura SA eller konsernselskap i favør av tredjepart	31.12.2023	31.12.2022
Garantiansvar i favør av Statens Vegvesen, Region Vest Nasjonal transportløyveseksjon	3 374	3 374
Garantiansvar i favør av Skatteetaten (skattetrekk)	175 500	150 450
Garantiansvar i favør av NT Pensjon AS	47 000	44 000
Garantiansvar i favør av Økern Torvei 13 AS	1 877	1 627
Garantiansvar i favør av Mærsk Line A/S	630	630
Garantiansvar i favør av Heggstadmoen 18 AS	3 850	3 850
Garantiansvar i favør av HatchTech B.V.	28 042	0
Sum bankgarantier	260 273	203 931

Garantier og kausjoner stillet av Nortura SA		
Garantiansvar i favør av Danske Bank A/S vedr kreditt Bioco AS	40 000	40 000
Garantiansvar i favør av Jyske Bank A/S vedr kreditt Noridane AS	20 000	28 876
Garantiansvar i favør av DNB vedr lån Fjordkjøkken AS	12 600	12 600
Garantiansvar i favør av Herda Totalentreprenør AS vedr utbygging Fjordkjøkken AS	-	6 345
Garantiansvar i favør av Nordea Bank Abp vedr valutalinje Noridane A/S	10 000	10 000
Garantiansvar i favør av Nordea Bank Abp vedr valutalinje Noridane AS	10 000	10 000
Garantiansvar i favør av Norautron AS vedr innkjøp Telespor AS	18 323	5 770
Garantiansvar i favør av Gylling Teknisk AS vedr innkjøp Telespor AS	3 613	3 807
Garantiansvar i favør av M. Kristoffersen vedr leie av leilighet Bioco AS	-	27
Sum garantier og kausjoner stillet av Nortura SA	114 536	117 425

Nortura konsern har ingen pantsatte eiendeler.

Driftskredittordningen:

Nortura har garantiforpliktelser i forbindelse med driftskredittordningen i landbruket, hvor vi i en tapssituasjon er med å garantere for 50 % av et beviselige tap. Det foreligger imidlertid en begrensning, ved at Nortura ikke garanterer for trukket beløp ut over 40 % av gjeldende kredittgrunnlag. Garantiansvar ut fra bevilget beløp ligger på et årlig gjennomsnitt på omlag kr 790 mill. kr, hvor garantiansvar ved årets utgang ligger på et gjennomsnitt på omlag 360 mill. kr. Oppdaterte tall pr 31.12.23 er p.t. ikke mottatt.

Konsernets andel av tap på driftskredittordningen har vært minimal de siste årene. Det foreligger ingen tap i 2023.

NOTE 20 - FINANSIELL RISIKO OG FINANSIERING

Konsernets virksomhet er utsatt for renterisiko, kredittrisiko, råvarerisiko og valutarisiko, og styrer mot å ha en akseptabel risikoeksponering innenfor disse områdene. Rentebærende gjeld er i hovedsak knyttet til flytende interbankrente, og er eksponert for endringer i kortsiktig rentenivå. Obligasjonslån med fast rente er for det meste omgjort til flytende renteeksponering ved rentebytteavtaler ("swaps").

Rentesikringspolicyen er å sikre ca. 50 % av rentebærende gjeld mot rentesvingninger, med gjennomsnittlig rentebindingstid på tre til seks år. Ved årsskiftet var 1 650 mill. kr knyttet til det langsiktige rentenivået gjennom rentebytteavtaler ("swaps"), med løpetid fra under ett år til fem år og fem måneder. I tillegg var 12,5 mill. kr sikret ved fastrentelån hos Innovasjon Norge, med rentebinding i ett år og 20 mill. kr sikret ved fastrentelån hos Innovasjon Norge, med rentebinding i to år.

Innfrielse av samtlige rentesikringsinstrumenter pr. 31.12.23 ville gi en gevinst på 43,3 mill. kr. Markedsverdien på rentebytteavtaler med formål å gjøre lån med flyttende rente om til fast rente for selskapet var pr. 31.12.2023 positiv med 40,7 mill. kr. Markedsverdien på rentebytteavtaler med formål å gjøre obligasjoner med fast rente til obligasjonseier om til flytende rente for selskapet er positiv med 2,5 mill. kr.

Nortura-konsernets viktigste kunder er grossister og enkeltkunder innenfor alle kundesegmenter. Betalingsevnen vurderes å være god, noe som er synliggjort gjennom svært begrensede tap gjennom flere år. Risiko for tap mot dagligvarekunder som følge av betalingsmislighold er sikret ved at fordringer selges til DNB Bank under inngått avtale om fordringskreditt.

Konsernet er eksponert mot valutasvingninger knyttet til internasjonal handel, virksomhet i England, Danmark og Sverige, samt innkjøp med oppgjør i utenlandsk valuta. Konsernet sikrer vesentlige valutaeksponeringer på balansen som følge av investeringer i utenlandske datterselskaper, ved å låne gjennom en valutaswap i GBP og med en rente- og valutaswap ("basis-swap") i DKK. I tillegg sikres vesentlige kontantstrømmer i utenlandsk valuta, som vurderes å ikke kunne avlastes i sluttmarkeder, gjennom sikringsforretninger, primært forwardkontrakter. Markedsverdien på valutekontrakter med oppgjør etter balansedato 31.12.2023 var negativ med 6,8 mill. kr.

Konsernet er eksponert mot svingninger i valutakurser på inngåtte avtaler om fremtidige anskaffelser av anleggsmidler denominert i utenlandsk valuta. Nortura kontantstrømsikrer avtalte vederlag i relevant valuta. Konsernet hadde ingen åpne kontrakter for denne typen sikring pr 31.12.2023.

Konsernet er eksponert mot svingninger i strømpriser og har valgt å sikre 30% av estimert forbruk for 2024, og hhv 20% og 10% for estimert forbruk for 2025 og 2026. Markedsverdien for inngåtte kontrakter for de tre kommende årene var negativ med 7,9 mill.kr pr 31.12.2023.

Langsiktig finansiering:

Nortura finansierer seg ved opptak av lån i verdipapiriserte lånemarkeder ved obligasjons- og sertifikatlån, lån hos banker og finansieringsforetak, innskudd fra medlemmer og ansatte, og kassekreditt. Oversikt over morselskapets og konsernets innlån er gjengitt under:

RENTEBÆRENDE GJELD I MORSELSKAP OG KONSERN beløp i tusen kroner

LANGSIKTIGE LÅN

Subordinert gjeld	ISIN	Renter	Løpetid	Netto utestående	Virkelig verdi	Avdragsprofil
Hybrid Obligasjonslån	NO 001 2519737	Nibor +4,25%	2022/2047	750 000	705 000	Ingen
Sum subordinert gjeld				750 000	705 000	

Verdipapiriserte lån						
Obligasjonslån	NO 001 3081943	Nibor +3,90%	2023/2029	500 000	503 750	Ingen
Obligasjonslån	NO 001 0709686	Fast 4,36%	2014/2024	225 000	223 128	Ingen
Obligasjonslån	NO 001 0886716	Nibor +2,95%	2020/2025	700 000	702 625	Ingen
Obligasjonslån	NO 001 1136624	Nibor +1,10%	2021/2026	500 000	472 500	Ingen
Obligasjonslån	NO 001 0886724	Nibor +3,20%	2020/2027	150 000	149 063	Ingen
Obligasjonslån	NO 001 0886740	Fast 3,95%	2020/2027	350 000	316 313	Ingen
Obligasjonslån	NO 001 2513581	Nibor +1,38%	2022/2028	500 000	450 000	Ingen
Sum obligasjonslån				2 925 000	2 817 378	

ANDRE LANGSIKTIGE LÅN

Trukne lån i norske kroner	Tatt opp	Forfall	Netto utestående	Avdragsprofil
Innovasjon Norge			12 500	Lineært fra år tre
Innovasjon Norge	29.01.2010	01.02.2025	20 000	Lineært fra år tre
Nordiske Investeringsbanken	14.12.2012	10.12.2025	44 000	Lineært fra år tre
Sum andre langsiktige banklån	22.12.2014	22.12.2024	76 500	

Sum gjeld til kredittinstitusjoner i Nortura SA			3 751 500	
Lansiktig gjeld til kredittinstitusjoner i døtre			30 736	
Finansielle leasingforpliktelser i konsernet			2 708	
Sum langsiktige rentebærende gjeld i konsernet			3 784 944	

KORTSIKTIG GJELD	
Rentebærende innskudd fra medlemmer og ansatte	172 905
Kassekreditt døtre, utenfor konsernkontoordning	16 549
Sum kortsiktig rentebærende gjeld	189 454

Total rentebærende gjeld i konsernet	3 974 398
---	------------------

Fordelt på:	
Nortura SA	3 927 113
Datterselskaper	47 285
Sum rentebærende gjeld i konsernet	3 974 398

Ekstern rentebærende gjeld i morselskap og konsern

Nortura har tatt opp syv obligasjonslån, ett med ramme på 1 000 mill.kr, fire med rammer på 750 mill. kr og to med ramme på 500 mill. kr.. I tillegg har Nortura tatt opp et subordinert lån med ramme på 750 mill. kr. Obligasjonslånene er notert på Nordic ABM (Alternative Bond Market). På denne markedsplassen er det ikke plikt å avlegge regnskap etter IFRS-standard. Eventuell beholdning av egne obligasjoner som planlegges holdt til forfall nettoføres mot gjelden. Obligasjonslån med gjenværende løpetid kortere enn ett år anses å inngå i sertifikatlånporteføljen. Obligasjonslånene har finansielle covenants basert på minimumskrav til egenkapitalandel.

Løpende likviditetsbehov i morselskapet finansieres normalt delvis ved sertifikatlån med løpetid 3 til 12 måneder. For å eliminere refinansieringsrisikoen ved kortsiktige innlån, samt dekke likviditetsbehov i utenlandsk valuta, er det etablert syndikert trekkrammer med DNB Bank, Danske Bank, Nordea Bank og Sparebank1 SR-bank. Denne låneavtalen har tre transjer, der to av dem er for generelle selskapsformål og den tredje er øremerket toppfinansiering av Norturas markedsreguleringslager. De ordinære transjene har løpetid til mars 2025 (500 mill.kr) og mars 2026 (500 mill.kr), mens rammen som er øremerket markedsreguleringslageret har forfall i juni 2024 (500 mill.kr) med opsjon på ett års

Frie likvider i morselskap og konsern	
Nortura SA – konsernkontoordning	400 232
Datterselskaper	97 514
Sum frie likvider i konsern	497 746
Netto rentebærende gjeld i konsern	3 476 652

Tilgjengelige lånerammer i morselskap og konsern

Langsiktige syndikerte lånerammer i NOK	Tatt opp	Forfall	Trukket	Tilgjengelig	Avdragsprofil
Transje med løpetid tre år fra signering	21.04.23	21.04.26	-	500 000	Ingen
Transje med løpetid to år fra signering	21.04.23	21.04.25	-	500 000	Ingen
Transje øremerket toppfinansiering av markedsreguleringslager	21.04.2	29.06.23	330 000	170 000	Ingen
Sum utrukne, langsiktige syndikerte lånerammer i NOK				1 170 000	
Flervaluta kassekredittrammer (denominert/ omregnet til NOK)				450 000	
Sum ledige trekkrammer i Nortura SA				1 620 000	
Ledige kassekredittrammer datterselskaper				82 757	
Sum ledige trekkrammer i konsern				1 702 757	

Med bakgrunn i sikring av refinansieringsrisiko i trekkrammene, er kortsiktige innlån, herunder sertifikatlån og obligasjonslån med gjenstående løpetid kortere enn ett år, klassifisert som langsiktig gjeld, så lenge trekkrammene overstiger utestående kortsiktige innlån.

Lånerammer hos forretningsbanker og nedbetalingslån hos Innovasjon Norge og Nordiske Investeringsbanken har finansielle covenants basert på nøkkeltall for soliditet (EK-andel) og gjeldsbetjeningsevne (netto rentebærende gjeld/ driftsresultat før avskrivninger).

Gjennomsnittlig rentesats for innlån i konsernet i 2023 var 6,23 %.

Kortsiktig finansiering morselskap og konsern

Det er etablert flervaluta konsernkontosystem i DNB Bank ASA for Nortura SA med kassekreditt på 450 mill. kr. og for Biosirk Norge AS på 30 mill. kr. Morselskapet Nortura SA er i henhold til avtalene ansvarlig for datterselskapenes samlede trekkdisponering under disse rammene.

Noridane Foods AS (N) og Noridane Foods A/S (Danmark) har en egen kassekreditt på 40 mill. danske kr i Jyske Bank A/S. Morselskapet Nortura SA garanterer for samlede trekkdisponering under denne rammene.

De enkelte datterselskaper i konsernet er finansiert hovedsakelig ved lån fra morselskapet, mens lån fra eksterne motparter er begrenset til 33,9 mill. kr. Finansiering via morselskapet er delvis klassifisert som langsiktig gjeld i datterselskap og langsiktig lån til foretak i samme konsern i morselskapet.

Det er etablert avtale med DNB om fordringskreditt (factoring) med en ramme på 1.385 mill. kr. for salg til flere av Norturas kunder. Pr. 31.12.2023 utgjorde solgte fakturaer under denne rammeavtalen 614 mill. kr for morselskapet og 728 mill. kr for konsernet.

NOTE 21 - REGNSKAP FOR ANVENDELSE AV OMSETNINGSAVGIFTEN OG TILSKUDD FRA LANDBRUKSDIREKTORATET FOR MORSELSKAPET

OVERSIKT OVER DISPONERTE MIDLER

	Morselskap	
	2023	2022
Midler til gode/ -skyldig pr 1.1.	-182 006	-137 664
Mottatte midler		
Omsetningsavgiftsmidler mottatt til reguleringsvirksomhet	-177 287	-63 833
Omsetningsavgiftsmidler mottatt til opplysningsvirksomhet	-81 155	-82 700
Omsetningsavgiftsmidler mottatt til faglige tiltak	-26 729	-104 726
Opptak driftskredittlån	0	-220 000
Mottatt tilskudd	-963 056	-908 192
Sum mottatte midler	-1 248 227	-1 379 451
Forbrukte midler		
Markedsregulering	177 776	87 727
Opplysningsvirksomhet	92 072	82 821
Faglige tiltak	26 729	104 726
Nedbetaling driftskredittlån	0	34 000
Trukne tilskudd	942 004	1 001 510
Sum forbrukte midler	1 238 581	1 310 784
Midler til til gode/ -skyldig pr 31.12.	-191 652	-182 006
Mellomværende offentlige midler		
Midler til gode- /skyldig vedrørende markedsregulering og opplysningsvirksomhet	100 197	88 791
Til gode/ -skyldig for trukne avgifter og tilskudd, samt korreksjoner mot tidligere perioder	-71 849	-50 797
Driftskredittlån	-220 000	-220 000
Mellomværende med Landbruksdirektoratet pr 31.12.	-191 652	-182 006

Mottatt midler til faglige tiltak blir overført datterselskapet Animalia AS da denne virksomheten er skilt ut til dette selskapet.

Mottatte midler fra Landbruksdirektoratet knyttet til omsetningsavgiften regnskapsføres netto i resultatregnskapet.

Mottatte tilskudd til produsentene regnskapsføres netto i resultatregnskapet. Mottatte tilskudd direkte til Nortura SA blir inntektsført som andre driftsinntekter.

NOTE 22 - ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	Konsern 31.12.2023	Konsern 31.12.2022	Morselskap 31.12.2023	Morselskap 31.12.2022
Låneinnskudd ansatte og produsenter	172 905	159 047	172 905	159 047
Mellomværende Landbruksdirektoratet	193 458	182 400	191 652	182 006
Lønnsrelaterte avsetninger	562 294	535 009	467 265	467 860
Annen kortsiktig gjeld	632 260	618 368	456 746	495 139
Kortsiktig gjeld konsernselskaper	-0	0	224 000	147 759
Utbytte	16 879	13 609	0	0
Skyldig medlemskapital og renter	19 351	0	19 351	0
Annen kortsiktig gjeld	1 597 148	1 508 432	1 531 919	1 451 811

I styret for Nortura SA

Oslo, 13. februar 2024

Jan Erik Fløtre

Jan Erik Fløtre
Styreleder

Bente Borge

Bente Borgen
Fungerende nestleder

Anne M. Panerøgstuen

Anne Marit Panerøgstuen
Konsernsjef

Merethe Sund

Merethe Sund

Linda Gjerde Myren

Linda Gjerde Myren

Hans Amund Braastad

Hans Amund Braastad

Tone Steinsland

Tone Steinsland

Ole Johs Egeland

Ole Johs Egeland

Ivar Strand

Ivar Strand

Einar Meisfjord

Einar Meisfjord

Kenneth Johansen

Kenneth Johansen

Ken Ove Sletthaug

Ken Ove Sletthaug

Erlend Rønning

Erlend Rønning

Live Major

Live Major

Ronny Aunan

Ronny Aunan

ALTERNATIVE RESULTATMÅL

Alternative resultatmål (APM) er Norturas finansielle måltall for historiske eller framtidige økonomiske resultater, balanse eller kontantstrøm. Disse vil avvike fra økonomiske måltall som er definert eller spesifisert i regnskapsloven og god regnskapskikk i Norge.

Nortura benytter følgende alternative resultatmål:

Dokument	Alternative resultatmål	Definisjon/Beregning
Årsmelding Tertialrapport	EBITDA	Driftsresultat pluss avskrivninger og nedskrivninger
Årsmelding Tertialrapport	Justert EBITDA	EBITDA justert for engangseffekter
Årsmelding Tertialrapport	EBIT	Driftsresultat
Årsmelding	Netto rentebærende gjeld (NIBD)	Brutto rentebærende gjeld minus likvider inkludert investeringer i "investment grade" rentefond
Tertialrapport	Justert netto rentebærende gjeld (NIBD)	NIBD fratrukket 50% av Norturas subordinerte hybrid obligasjonslån
Årsmelding Tertialrapport	Totalkapital	Egenkapital pluss total gjeld
Tertialrapport	Justert egenkapital	Egenkapital tillagt 50% av Norturas hybrid obligasjonslån
Årsmelding	Totalkapitalrentabilitet	Driftsresultat pluss finansinntekter delt på gjennomsnittlig totalkapital i %
Årsmelding Tertialrapport	Egenkapitalandel	Egenkapital i % av totalkapital
Årsmelding	Egenkapitalrentabilitet	Resultat før skatt delt på gjennomsnittlig egenkapital i %
Årsmelding	Gjeldsgrad	Total gjeld delt på egenkapital
Årsmelding	Gjeldsbetjeningsevne	Netto rentebærende gjeld delt på EBITDA
Tertialrapport	Justert gjeldsbetjeningsevne	Justert netto rentebærende gjeld delt på justert EBITDA
Tertialrapport	Bruttofortjeneste	Sum driftsinntekter minus varekostnad
Tertialrapport	Bruttomargin	Bruttofortjeneste i % av sum driftsinntekter

Deloitte AS
Dronning Eufemias gate 14
Postboks 221
NO-0103 Oslo
Norway

+47 23 27 90 00
www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Nortura SA

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Nortura SA som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav,
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten, bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Registrert i Foretaksregisteret
Medlemmer av Den norske Revisorforening
Organisasjonsnummer: 980 211 282

© Deloitte AS

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi har eneansvar for vår konklusjon om konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i intern kontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

Oslo, 13.02.2024
Deloitte AS

Eivind Ungersness
statsautorisert revisor

Signert digitalt

